

OOST EN WEST

ADRES DER REDACTIE:
Dr Kuypersstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

**Zie oproep
blz. 8**

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereeniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

Nieuwe Wegen voor Indië

Mr. Slamet is in Nederland aangekomen. De exponent van een Indonesisch nationalisme, even zuiver als welk ander, dat evenwel de samenwerking met Nederland en de Nederlanders noodzakelijk acht.

Dr. Amir komt eveneens naar Nederland. Nationalist, leidende figuur van Sjahrir's „kabinet“ voor Noord-Sumatra, moest hij zich onder Nederlandsche bescherming stellen toen het extremisme daar veld won.

R. M. Notosoetarso, Volksraadslid, Javaansch Christen, kwam reeds eerder naar Nederland.

En wanneer komt... Sjahrir?

De vraag klinkt nu nog vreemd. Maar als het extremisme op Java en Sumatra verder veld wint — elken dag worden weerloze miljoenen machtelozer in de worggreep der terreur —, dan zal dit terrorisme tenslotte *elke* groep en *elke* figuur, die tot welk overleg dan ook bereid zijn, willen wegvagen.

Het feit, dat overleg van Sjahrir met Soekarno niet kon plaatsvinden, kan reeds als omineus teken worden beschouwd.

Het moet onzen landgenooten, en onzen Chineeschen medeburgers, en alle welgezinde Indonesiërs wel bitter in de ooren klinken, maar nochtans vestigt zich dieper de indruk, dat de chaos in Indië nog chaotischer zal worden. Het wordt steeds duidelijker, dat zelfs indien de politiek-Van Mook eens wél tot overeenstemming met de groep-Sjahrir had gevoerd, daarmee weinig bereikt zou zijn. Een accord met Sjahrir zou door vele groepen — Atjeh! Bantam! de extremisten! de communisten! de terroristen! de roovers en de plunderaars! — *niet aanvaardbaar zijn*. Het zou door het andere Indië — de Nederlanders, de Chineezén, de Ambonneezen, de Baliërs, de Menadoneezen, de Makassaren, de bewoners van den Grooten Oost — *niet vertrouwd zijn*.

Men zou tot een strijd zijn gekomen, waarbij op zijn best de aanhangers van Sjahrir, maar zeker niet die laatste groepen in volle overtuiging de partij van het accord, zelfs compleet met „Republiek Java“, gekozen zouden hebben.

Wat men nu hopen mag, in Nederland en in Indië, is dat een nieuw bewind, *hier en ginds*, de nieuwe wegen vinden zal.

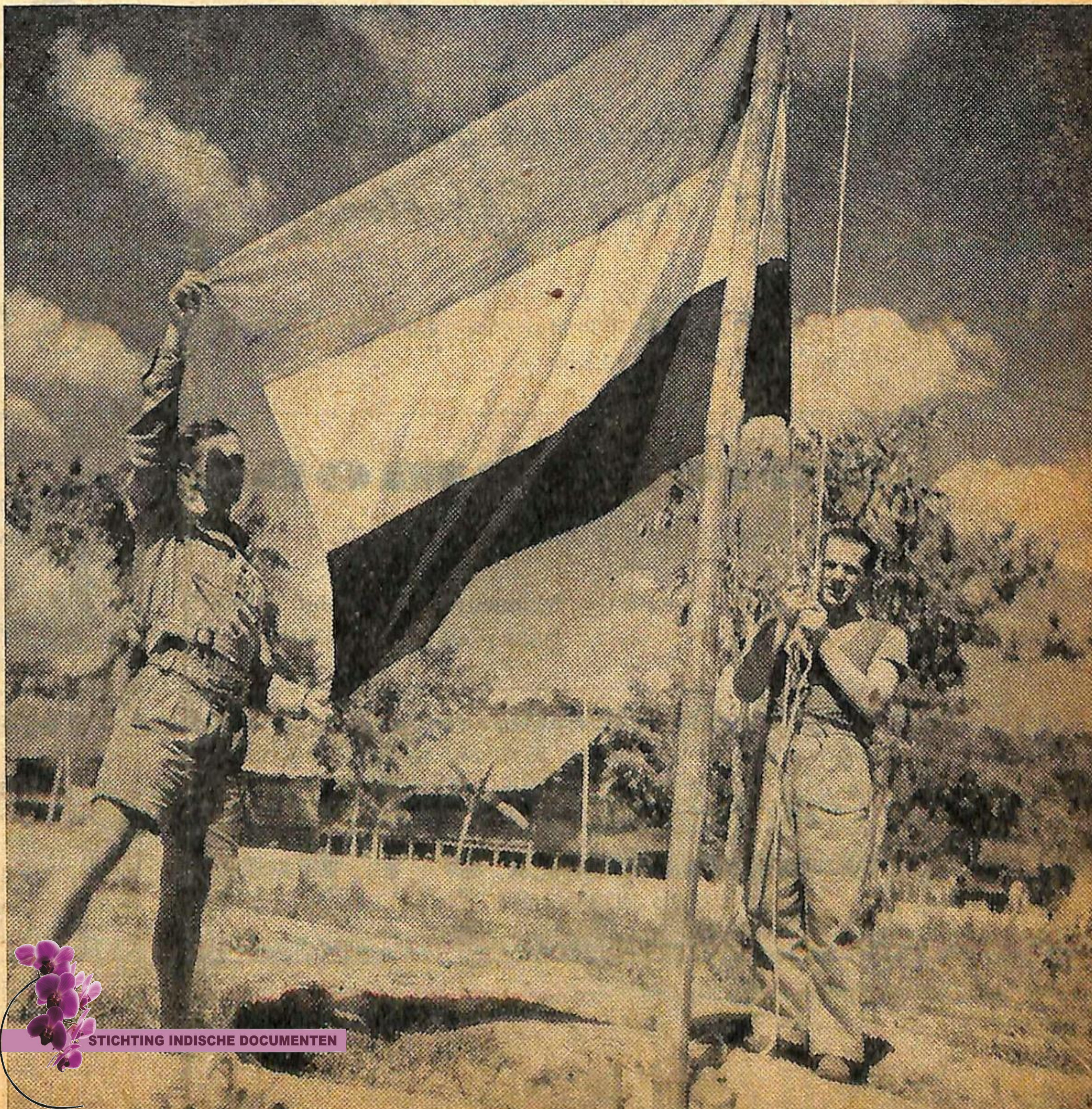
Voorwaarde voor welslagen van dat nieuwe bewind, in Nederland en Indië: volkomen klaarheid

Een kamp van Nederlandsche ex-krijgsgevangenen in Siam, ergens 150 km van Bangkok. Moedig ondanks tegenslagen, wel-gezind ondanks bittere teleurstellingen, wachten zij op terugkeer naar Nederland of... naar Indië, waar een nieuwe taak hen wacht.

van beginsel en het vermogen, dat beginsel zóó duidelijk te verkondigen dat niemand, in Nederland, in Indië en in de wereld, het kan misverstaan.

Dit nieuwe bewind te Den Haag en te Batavia kan zeggen, zóó, dat men het in Jogjakarta, in Londen en in New York *hoort*:

Nederland biedt staatkundig volkomen vrijheid aan alle volken van Indonesië, die in staat zijn deze zóó uit te oefenen, dat daarbij democratie en mensenrechten zijn gewaarborgd. Overal wordt de graad der zelfstandigheid door de ontwikkeling bepaald. En overal geven de Nederlanders de samenwerking, de hulp en, waar nog noodig, de leiding, die niet ontbeerd kunnen worden. Dit alles, enerzijds, met volle erkenning van Indië's recht op vrijheid, anderzijds met aanvaarding van Nederland's taak en roeping. Een nieuw bewind in Nederland en Indië kan deze nieuwe wegen gaan. Mits het de inspiratie vinde, deze beginselen zoo te verkondigen, dat zij overal worden begrepen. En mits het de kracht vinde, om wat dan nóg aan terroristen, rampokkers en roovers zich verzetten blijft, snel en krachtadig te beletten hun volk verder naar den ondergang te voeren.

31 Mei a.s.

vangen **drie** nieuwe leergangen aan,

ter opleiding van hogere functionarissen in het bedrijfsleven; drie leergangen, waaraan, naar uit eenige enquêtes gebleken is, de dringendste behoefte bestaat:

■ SALES — PROMOTION,

o.a. bouw van commercieele ondernemingen; verkoopsplanning; marktanalyse; omzetconcentratie; keuze der distributiekanaalen; psychologie van den verkoop; reclame.

■ BEDRIJFSPSYCHOLOGIE,

o.a. keuze en scholing van personeel; productieverhoging met psychologische middelen; opvoering productieve geesteshouding; verminderen vermoeidheid, ziekte en ongevallen; arbeidsvreugdeverhoging; objectpsychotechniek; praktische oefeningen in afnemen van tests in het Psychotechnicum.

■ MODERNE BEDRIJFSADMINISTRATIE,

o.a. budgetteering; actuele resultatenoverzichten; calculatie; planning der bedrijfsadministratie; bedrijfsstatistiek; methodische- en technische hulpmiddelen; rekeningstelsels; resultatenanalyse, enz. voor groote en kleine bedrijven uit elke bedrijfstak.

Nadere bijzonderheden over de arbeid der Stichting, ook over het nieuw gehuisveste *Psychotechnicum* vindt U in de brochure ABOW, die U gaarne gratis toegezonden wordt door de

Nederlandsche Stichting voor Organisatie
NIEUW HOOFDKANTOOR

Achter St. Pieter 23—25, Utrecht. Tel. 1.6.4.8.4 en 1.2.3.2.8
Telefonische aanmeldingen op toestel 81 van 1.6.4.8.4

U gaat naar Indië?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld bevindt, of U reist per SCHIP of per VLIEGTUIG,

„De Zeven Provinciën Wereldpolis” is steeds geldig, met inbegrip van het Molestrisico.

Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

Vandaag een cliënt
Morgen een vriend.

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

Van Schalkwijk & Co.

Commissionnaires in Effecten

*Behandelen gaarne
al Uwe Effecten-zaken*

's-Gravenhage, Javastraat 96
Tel. 111810* (3 lijnen) Postgiro no. 47826
Telegramadres: SCHALKEF

HOYNG

Het beste
en oudste magazijn
voor

GESCHENKEN

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*
DEN HAAG

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialité's

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E.

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
's-Gravenhage. Telefoon 330481.

Tijdschriften voor Indië

Het Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis doet een beroep op U ten behoeve van Uw land- en rijksgenooten in Indië en Thailand, die dringend behoefte hebben aan recente lectuur.

Helpt hen door een abonnement op dit blad af te sluiten, ten name van de afd. BARK, Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis, dat voor onmiddellijke doorzending zorgt.

De Nederlandsche Rechtsgedachte in Indië

I

De tijdsomstandigheden geven velen van ons aanleiding om terug te zien over het verleden in Indië. Het overzien van dat verleden en het nadenken over al hetgeen in Indië in den loop der jaren en eeuwen is opgebouwd, kan ons in tijden van verraaging der geesten als de tegenwoordige van nut zijn: het kan ons helpen meer vastheid in ons oordeel te krijgen over wat gebeurd is en over wat gebeuren moet. Bepaalde lijnen van ontwikkeling teekenen zich af tusschen de veelheid der verschijnselen; wij kunnen zulke lijnen volgen tot op het punt, waarop wij nu zijn gekomen en in de toekomst de richting volgen waarin ze waarschijnlijk gaan.

Door den afstand van den tijd teekenen de details zich niet meer zoo duidelijk af, ook de afwijkingen naar links of rechts en de tijdelijke stappen terug springen niet zoo in het oog; maar de algemeene richting is des te duidelijker te herkennen. Het toevallige en tijdelijke zinkt in het niet; in het essentiele dat overblijft, ontwaart men bepaalde beginselen, welke blijvend zijn en welke men ziet terugkeeren in min of meer overeenkomstige omstandigheden. Op deze wijze krijgen de groote krachten relief, welke de ontwikkeling der dingen wezenlijk beïnvloeden en welke minder snel veranderen dan de alledaagsche gebeurtenissen om ons heen.

Ik wil nu trachten, een dergelijk relief te geven aan een van die groote krachten welke de ontwikkeling van de samenleving in Ned.-Indië wezenlijk hebben beïnvloed, nl. de Nederlandsche rechtsgedachte in Indië. Mijn bedoeling is, enkele aspecten te belichten van de rechtsgedachte, welke onze voorvaders als hoogst gewichtig bestanddeel van de Nederlandsche cultuur met zich mede droegen naar Indië, hoe deze zaden wortel schoten in den bodem van het Oosten en hoe deze plant zich daar een plaats verwierf die, als men de groei van het verleden tot het heden in oogenschouw neemt, ook in het Indië van de toekomst niet meer weg te denken is.

Zooals het met zulke onderwerpen gaat, ligt het ons van nature niet om met zelfverheffing te spreken van het groote werk dat gedaan werd. Integendeel scheen het gewoonte in sommige Nederlandsche kringen om met rustelooze, vaak bittere critiek en geringschatting van ons werk te spreken en zich daarbij te bedienen van een bepaalden eenigszins gekunstelden en hoovaardigen stijl in woord en geschrift, die onmiddellijk was te herkennen. Dat is zoo een van de vele weelderigheden, die wij ons en vooral aan allerlei groepjes onder ons in rijke dagen veroorloofden; het deed, als men de groote ontwikkelingslijnen in oogenschouw neemt, achteraf beschouwd, althans hier in Nederland niet veel kwaad. In zulke tijden als we thans beleven, waarin wij als het ware tijd voor overdenking krijgen toegemeten tusschen twee tijdperken van praktische activiteit, is het raadzaam deze zaken zoo weinig mogelijk in den zin van pro of contra te bezien en daarentegen zoo neutraal mogelijk na te gaan, wat er eigenlijk gebeurde en waarom, welke de gevolgen waren en wat daarvan voor de toekomst valt te verwachten.

Wanneer wij nu probeeren op deze wijze iets te ontwaren van de ontwikkeling van de Nederlandsche rechtsgedachte in Indië, dan spreekt het vanzelf, dat wij slechts enkele belangrijke lijnen in het oog kunnen

nemen. In de eerste plaats om niet in technisch rechtsgeleerde verhandelingen te vervallen en in de tweede plaats omdat er geen tijd is voor een vollediger behandeling van het onderwerp. Wij moeten dus enkele essentiele dingen in het oog vatten.

Wanneer Nederlandsche zeevaarders en kooplieden aan het begin der 17de eeuw zich opmaken om in den Oost-Indischen archipel bedrijvig te zijn, dan staan zij in een Nederlandsche samenleving, die een eeuwenlange rechtsontwikkeling achter den rug heeft. Zij zijn menschen, die in een reeks van geslachten zijn opgegroeid temidden van bepaalde verhoudingen tot de materiele wereld om hen heen, tot den grond, de huizen, de roerende have, de schepen en dergelijke eigendommen; bepaalde verhoudingen van huwelijk en familie; bepaalde verhoudingen tot hun overige medemenschen in de maatschappij, zooals in den handel en in dienstbetrekkingen; bepaalde verhoudingen tot de samenleving, de plaatselijke en de algemeene autoriteiten van den Staat. Bij deze Nederlanders zijn slechts weinigen, die van deze verhoudingen een speciale studie hebben gemaakt, maar allen weten of gevoelen wel ten naastebij hoe het in dergelijke verhoudingen behoort, m.a.w. wat recht is en dat overtreding van de normen onrecht is. Wij kunnen het ook zoo zeggen: in algemeenen zin was bij deze menschen aanwezig een besef van het recht dat leefde in de Nederland-

door

Mr W. G. PEEKEMA

Zuster L. H. Carolus, één van de kleine schare vrouwen, die ondanks levensgevaar het liefdewerk in Indië bleef verrichten.

sche samenleving waarin zij thuis behoorden. Een andere samenleving konden zij zich niet of nauwelijks voorstellen. Hun recht behoorde tot hun samenleving, evenals de levensgewoonte, de geestelijke goederen, de schoone kunsten en wetenschappen, de taal, de kleederdracht; kortom, het recht was een deel van hun cultuur.

Evenals hun overig cultuurbezit, had het recht van deze Nederlanders een lange ontwikkeling achter den rug. Het bevatte elementen uit oeroude tijdperken zonder geschiedschrijving en daarnaast elementen uit de onvergelykelijke schatkamer van het oude Romeinsche recht, waarvan het geheele vasteland van Europa profiteerde. Het werd bekroond door de beginselen van het Christendom, eeuwenlang gedragen door de Kerk, welke beginselen het geheele persoonlijke en maatschappelijke leven doordrongen.

Van dergelijke bijzonderheden wisten deze Nederlandsche zeevaarders en kooplieden bij het begin der 17de eeuw niet veel, maar dat nam niet weg, dat het geheel van dat recht een essentieel onderdeel was van het geestelijk bezit van hun volk en van henzelf, dat zij met zich meenamen.

Deze Nederlanders vormden een spits der voorhoeden van het Westen welke binnentraden in de Oost-Indische eilandenwereld. In de daarop volgende eeuwen is het ertoe gekomen, dat deze intrede van het Westen onder de Nederlandsche driekleur blijvend werd. Den gang van zaken, die daartoe heeft geleid, hebben wij thans niet te bespreken; het gaat er thans alleen om te zien hoe het rechtsbezit van de Nederlanders zich daar ontwikkelde.

Onze voorvaders troffen in den archipel op de voornaamste eilanden volken aan, die evenals zijzelf een waardig cultuurbezit hun eigen konden noemen. Laat men de destijds meer primitieve volken en culturen een oogenblik buiten beschouwing, dan ziet men op dat tijdstip der historie in Indië een beschaving, welke vooral op Java en deelen van Sumatra, een lange ontwikkeling achter den rug had en evenals de Nederlandsche, uit verscheidene rijke elementen was samengesteld. Onder die samenstellende elementen van de inheemsche cultuur in die tijden waren er, welke van oudsher eigen waren aan de volken die in prehistorische tijden, komende van het vasteland van Azië, de meeste eilanden van den Indische Archipel in bezit hadden genomen en waarvoor in 1850 een Engelsman de benaming „Indonesiërs" heeft uitgedacht. Daarnaast (aldus Van Vollenhoven, „Staatsrecht overzee", pag. 64), waren onder deze volken machtige cultuurinvloeden van elders werkzaam geweest, met blijvende resultaten: wereldgodsdiensten als Hindoeïsme, Buddhisme en in recenter tijd de Islam, alle met hun gevolgen op het gebied van maatschappij en samenleving en met name invloeden op het gebied van het recht. Is het mogelijk, deze twee rechtswerelden, die daar in Oost-Azië in de 17de eeuw met elkaar in aanraking kwamen, met enkele woorden te karakteriseeren? Men zou het kunnen probeeren op deze wijze: in het Oostersche recht staat voorop: de *gebondenheid* der menschen; in het Westersche recht staat voorop: de *vrijheid* van den individueelen mensch.

Wanneer ik mij veroorloof, deze twee begrippen, vrijheid en gebondenheid, hier naast elkaar te stellen, dan ben ik mij bewust dat zij betrekkelijk zijn en dat het aan waaghalzerij grenst om de zaken zoo boud tegenover elkaar te stellen, in combinatie nog wel met een tegenstelling tusschen Oost en West. Wanneer ik dit niettemin waag, dan is dat omdat ik daarmee alleen maar beoog voorloopig den achtergrond aan te duiden, waartegen de ontmoeting van West en Oost, van Nederland en Indië zich afspeelde. Wilde ik meer, ik zou toch niets van beteekenis kunnen toevoegen aan hetgeen over de ontmoeting van de ziel van het Oosten en den geest van het Westen reeds is te boek gesteld in het meesterwerk van de Kat Angelino (Dr. A. D. A. de Kat Angelino: „Staatkundig beleid en

bestuurszorg in Ned. Indië", vooral het eerste deel).

Alleen dus terwille van de aanduiding van dien achtergrond der ontmoeting van West en Oost, moge ik hierbij nog een oogenblik verwijlen en U enkele woorden van wijlen Prof. ter Haar citeeren, ter kenschetsing van de rechtsopvattingen in het maatschappelijk verkeer en omtrent het overheidsgezag naar Oostersche begrippen:

„Stelt men zich, bij welk Indonesisch volk ook, op als waarnemer van het maatschappelijk verkeer, dan doet zich in de zeer breede benedenlaag aan het oog voor een samenleving in *verbonden groepen*, welke zich tegenover de onzichtbare wereld, tegenover de buitenwereld en tegenover bepaalde gedeelten van de stoffelijke wereld op een wijze gedragen, die tot uitdrukking te brengen is door die groepen rechtsgemeenschappen te noemen. Aan tal van verhoudingen en handelingen in het rechtsverkeer neemt een aantal *zich gebonden* gevoelende personen als een eenheid deel; sommigen handelen, allen zijn gebaat of benadeeld; er is een innerlijke ordening volgens welke enkelingen of groepen voorrang, overwicht, gezag hebben; er zijn goederen, grond, water, gewas, tempels, gebouwen waarvoor de gebonden *gezamenlijk* moeten zorg dragen, die zij gezamenlijk moeten in stand houden, rein houden ten bate van de onzichtbare machten, waarvan zij gelijkelijk mogen profiteren, waarvan zij anderen uitsluiten; het *bestaan van de gemeenschap wordt ondervonden als natuurnoodwendigheid*, een metajuridische realiteit; bij niemand bestaat of ontstaat de gedachte aan de mogelijkheid de groep te ontbinden;...."

....„De vorst is met zijn rijk vereenzelvigd, alles in het rijk is van hem, *zijn macht is in theorie onbegrensd*, hij wordt op byzantijsche wijze geëerd, vergoddelijkt; doch, daar het welvaren van het rijk zijn welvaren is (en omgekeerd) en zijn macht in de praktijk beperkt is, laat hij feitelijk de onderlinge betrekkingen tot groote hoogte ongemoeid en ondoorbroken. Om hem heen is de groep van vorstenverwanten (adel) en hooge rijksambtenaren".

„De vorstensfeer, eenerzijds ver van de volkssfeer afgesteld, is niettemin daaraan verbonden. De vorst stamt af van den mythischen kultuurheros van het volk; de magische beteekenis der rijkssierraden wordt door het gansche volk, hoog en laag begrepen; de feesten, heilmaaltijden met uitdeeling van spijzen, versterken de *eenheid van vorst en volk* op voor beide partijen wezenlijke en effectieve wijze; voor geschillen tusschen gemeenschappen, die tot dorpsoorlog dreigen te leiden, en voor beklag over volkshoofden is beroep op den vorst, wiens vonnis wordt aanvaard." (Prof. Mr B. ter Haar: „Beginnelen van het adatrecht", pag. 13, pag. 46 vlg.).

Is met deze enkele citaten de nuance benaderd van de gebondenheid der menschen, welke in het rechtsgevoel van het Oosten prevaleert, dan moge ik nu trachten daartegenover te plaatsen een aanduiding van het wezen van het Westersche recht. Tegenover het accent van de gebondenheid der menschen in de Oostersche rechtswereld, legde ik het accent op de vrijheid van den individueelen mensch in de rechtsgedachte van het Westen. Ik zou willen voorstellen, hierbij in gedachten te houden de spreuk: „Door trouw aan eigen wetten vrij!"

In deze spreuk immers komen tot uitdrukking belangrijke beginselen, naar welker verwezenlijking het Westersche recht voortdurend streeft; ik wijs in dit verband op het begrip „trouw", als aanduidende de uit vrijen wil gegeven loyaleiteit en de zelf verkozen discipline; het begrip „eigen" wetten, waarmede wordt aangeduid de zelfbeschikking van den mensch in de ordening zijner samenleving; het begrip der „vrijheid" welks verwezenlijking hoogste en tegelijk eenige doel is van de ordening van gemeenschap en Staat, aan welker beperkte gebondenheid de mensch zich onderwerpt om ten slotte waarlijk vrij te kunnen zijn.

Praktisch werk

Bericht op 15 Mei: De zuivelhoeve Generaal de Wet, de mooiste boerderij in Nederlandsch-Indië, is door extremisten geheel verwoest. Het verlies van deze hoeve met 1400 stuks uitgezocht vee wordt als een ernstige slag voor de veefokkerij in Nederlandsch-Indië beschouwd.

Het bericht, dat hierboven staat, is de laatste acte van een treurspel. Het onvermijdelijk slot van de tragedie van aarzelen en marchandeeren, het treurspel van onmacht, onwil en intrige, dat dag aan dag wordt opgevoerd.

Positieve gegevens stellen ons in staat van deze tragedie den achtergrond iets scherper af te beelden. Er zijn er honderden anderen, waarvan men noch de concrete oorzaken noch de juiste toedracht nauwkeurig kan naspeuren. Een collectieve en voor allen geldende oorzaak hebben zij alle: het maanden en maanden lang bestendigen van een toestand, waarin alleen gezag gehandhaafd wordt in enkele beperkte streken, terwijl in de randgebieden de terroristen zich telkens opnieuw door wandaden doen gelden. Overal, waar voldoende troepen — en het „voldoende” wordt reeds door een klein getal bereikt — zorgen voor ordehandhaving, komt de geplaagde bevolking zich dankbaar voegen onder deze bescherming, verheugd dat zij weer aan het werk kan gaan, ofschoon de angst voor de extremisten nog lang blijft leven.

Thans deze praktische gegevens. Een officieel rapport. Eind Maart, begin April. Langs den weg naar Lembang ziet men het aantal Indonesiërs met den dag vermeerderen. Op vele onbewerkte sawah's zijn weer landbouwers aan het werk. Hier en daar is een troepje vrouwen bezig met den aanplant van de jonge rijst. Zelfs verschijnt weer een enkele karbouw op het tooneel. In sommige kampongs begint de bevolking weer terug te keeren. Alles gaat echter heel langzaam en voorzichtig. Zooals in alle streken der wereld, gaat het den landbouwer in deze gebieden aan het hart om zijn kostelijken grond blijvend te verlaten en komt hij, al is het voorloopig heel schuchter, naar zijn vruchtbare sawah's en andere bouwgronden terug. Ondanks alle gevaren, die er voor hem aan verbonden zijn, kan hij niet nalaten het rijpe graan te oogsten en zoo ziet men ook van tijd tot tijd groote groepen menschen de gesneden rijsthalmen over den weg dragen naar hun nieuwe woonplaatsen ten Noorden en Oosten van Lembang. Dit zijn degenen, die nog niet goed terug durven te keeren. Hopenlijk gebeurt dit spoedig....

Lembang maakt nog een uitgestorven en verlaten indruk. Het aange troffen vee is zoo langzamerhand verzameld in de boerderijen van Walter, Nagel en Ursone. Werkvolk is moeilijk te krijgen; de verzorging, ligging, voeding en het melken der dieren

En nog altijd, terwijl men confereert en onderhandelt, leven vele duizenden in Indië in primitieve kampen, zooals dit beruchte Tjidengkamp te Batavia. En dan zijn er nog die tienduizenden, in erger kampen, onbereikbaar in Midden- en Oost-Java.

laten nog veel te wenschen. Er komt nog veel te weinig melk. De toestand der dieren is miserabel.

Het volk rondom het bewaakte gebied wil gaarne terugkeeren, maar men durft niet uit angst voor represailles der pemoeda's. Men had eind Maart slechts een veertigtal melkers en grassnijders; er zouden er honderden noodig zijn.

Vriendelijk en voorkomend is het landvolk. Het is diep beangst voor de pemoeda's. Er zijn veel ziekten. Ook de kleding is niet zoo best. Als lichaamsbedekking gebruikt men veelal de stof van jutezakken en wat men dan aan heeft is het eenige bezit.

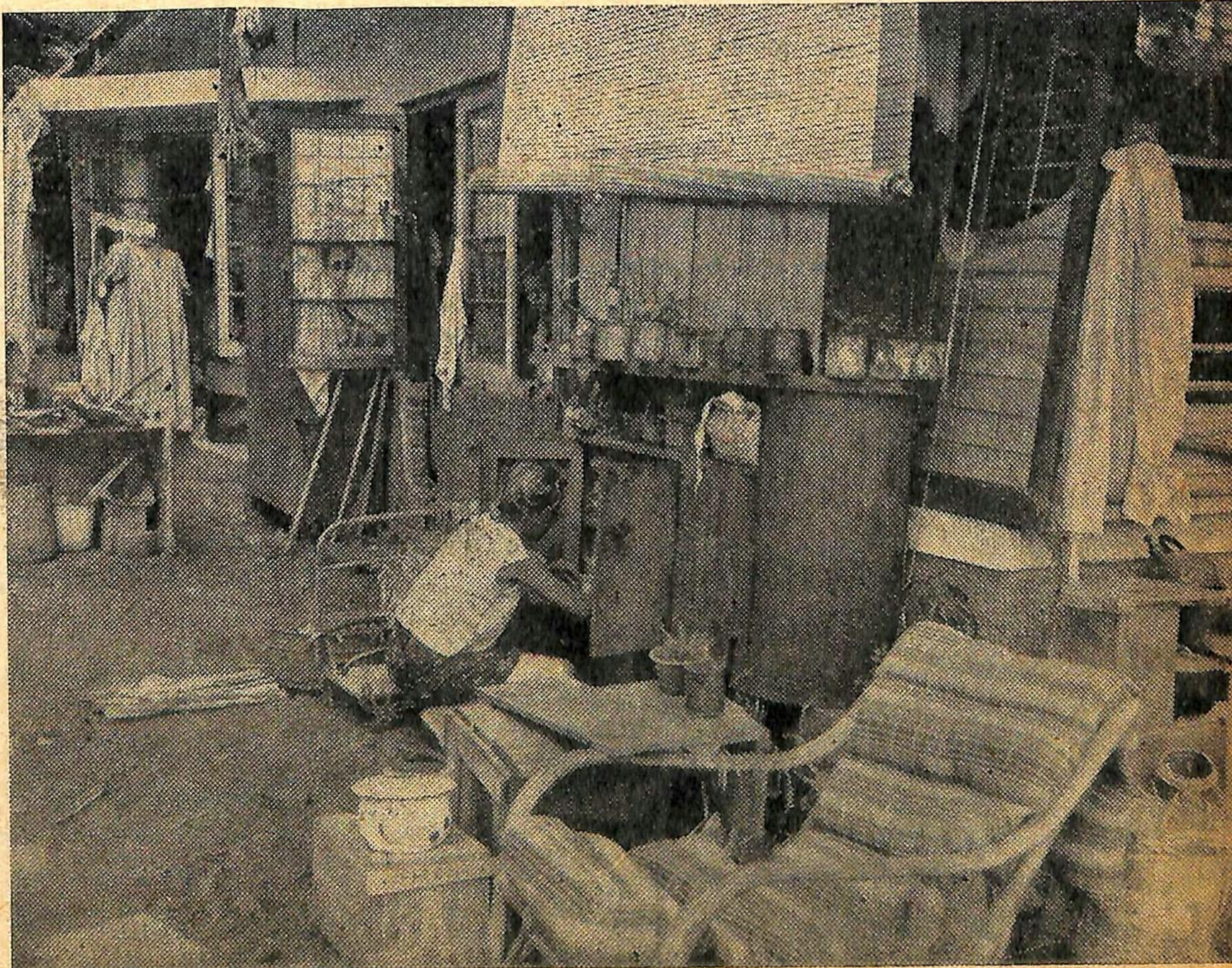
Men moet weten, dat in deze streek door de Nederlanders kleding wordt uitgereikt. De bevolking verdringt zich om de begeerde katoentjes te verkrijgen. Op hen wordt door de terroristen in den omtrek scherp geloerd. Als zij met hun nieuwe kleren in handen der pemoeda's vallen, worden zij als „Nica-vrienden” geslagen, mishandeld, soms gedood.

Nochtans gaat ook in deze streek het uitreiken van kleding door de Nederlanders geregeld voort....

Nu weer Lembang. Het was begin April een beschermd eiland temidden van vijandig gebied.

Die bescherming had diepe schaduwzijden. Alle melkerijen klaagden sinds lang, dat zij de aanwezigheid der Britsch-Indische troepen moesten betalen door een groot deel der melk aan hen af te staan. Dikwijls zelfs onder bedreiging. Totdat op een kwaden dag de klap op de vuurpeil kwam: alle Indonesische werkers, oud-getrouwen van Walter en Nagel, werden door een groote patrouille Britsch-Indische soldaten opgepakt, afgerammeld en opgesloten. De Hollanders protesteerden. Vergeefs. Zij dienden een klacht in bij het Britsche Hoofdkwartier te Lembang. Hierop werden alle menschen los gelaten, met de mededeeling dat het gebeurde op een vergissing berustte....

Gevolg: van de 50 melkers en staljongens bleef een achtal over, de anderen gingen en bleven weg. Het was voor de Indonesiërs al moeilijk genoeg om zich elken dag te wagen naar de boerderij. Als de man weg was, liep de vrouw steeds kans lastig gevallen te worden door Britsch-Indiërs. Dit was het bezwaar van het beschermde gebied. Woonde men daarbuiten dan liep de man weer steeds gevaar van de zijde der

Gerepatrieerden...

*Zij zijn weer thuis in Holland aangekomen...
In alle bloesems van een jonge Mei,
Met Hollands zon en Hollands blauwe hemel
In Hollands water, boven Hollands wei...
Zij zijn weer thuis — en in een nauwe kamer
Bij hun familie of in een pension,
Met net één pak en één stel onderkleeren
En één pyjama en één nachtjapon.*

*Zij zijn weer thuis — en in hun moede oogen
Brandt onrust en die ongezegde pijn
Om wat daarginds vernield werd en verloren
Om wie vermoord en... al vergeten zijn.
Zij zijn weer thuis -- maar anders thuis dan vroeger,
In vale armoe, in de grauwe sfeer
Van doelloos denken, doelloos verder leven.
Voor hen komt nooit een blijde morgen meer.*

*Zij zijn weer thuis — waar ergens in de wereld
Waar menschen werken, bouwen en bestaan,
Is hun een thuis, een eigen thuis beschoren?
Zij kloppen slechts als vreemdelingen aan.
Zij zijn weer thuis — ze worden weggeschoven
Als dorre blaren van een dooden boom.
Hun huis lag ginds, in een verloren wereld,
Hun leven wordt voortaan een grauwe droom.*

*Zij zijn weer thuis — ze worden opgeborgen
In hier of daar een huis, een kamer of pension,
Met in hun hart de wanhoop der verjaagden
En om hun hoofd de jonge lenteson.
Zij zijn weer thuis — bij u, bij ons in Holland,
Verzielt, ontnuchterd, eenzaam en berooid.
Begrijp hun leed, hun leegte en... hun vloeken
Besef die wanhoop... en vergeet hen nooit!*

BRAMMETJE

pemoeda's. De „vergissing”, begaan door de Britsch-Indiërs, deed de maat overloopen.

Eenigen tijd geleden zijn die Britsch-Indiërs door See-Force-Highlanders vervangen. Er kwamen Japansche corveeërs voor de melkbedrijven. Er werd veel vee gestolen; een koe die verdwaalde, raakte uit het beschermde gebied en was niet meer te achterhalen. Dit kwam voortdurend voor.

Toch werkten op deze boerderijen de Nederlanders en de Indonesiërs voort. Toch werkten zij, koppig, hardnekkig en vasthoudend. De melk is voor de zieken en de kinderen van Bandoeng en daar onontbeerlijk. Die Nederlanders en die Indonesiërs werkten voort.

Reeds 7 weken geleden werd officieel van Nederlandsche zijde gerapporteerd, dat deze toestand onhoudbaar was, tenzij: een ruime omtrek zou worden gezuiverd van terroristische actie. Het beschermde gebied moest vergroot worden. Het overgrote deel der bevolking snakt daarnaar. Het zag, hoe in de beschermde streek steeds meer Indonesiërs rustig aan hun sawah's konden werken. De bevolking vroeg, drong aan en smeekte — geef ook ons die bescherming. Verlos ook ons van de terreur der pemoeda's.

Het bericht over het plat-branden van Indië's schoonste zuivelhoeve, enkele dagen geleden, geeft een beeld van de wijze, waarop men deze vragen onbeantwoord heeft gelaten. Die andere vraag, naar verantwoordelijkheid voor dit in de steek laten der aan ons toevertrouwde bevolking, is maar beter niet te stellen.

Pandji Ra'jat.

De „Pandji Ra'jat”, een Maleisch blad, verschijnt sinds verscheidene maanden te Batavia als voorlichtingsorgaan der Maleisch-lezende bevolking. Het blad wordt gedrukt bij Kolff; het is te krijgen „Gambir Barat” — lees: Koningsplein West — no. 9 en 't is een uitgave van de A.M.A.-C.A.B., in welke letters de vroegere Nica thans vermomd is.

Dus: ambtelijke, Nederlandsch-ambtelijke, voorlichting. In

dezen tijd niet te vermijden en zelfs veel te laat ondernomen. De krant ziet er bovendien aardig uit; zij gééft inderdaad voorlichting en foto's, en een „Teka-Teki”. Dat is, als U het niet weten mocht, een kruiswoordraadsel.

Voor één ander raadse! stelt het ons. In een der nummers vinden wij, ter gelegenheid van den „hari lahirnja S.P.J.M. Poeteri Beatrix” op 31 Januari een parade aangekondigd. Men weet uit de berichten sindsdien natuurlijk al, hoe zeer algemeen in het veilige deel van Batavia door alle volksgroepen werd deelgenomen aan de feestelijkheden op den verjaardag van prinses Beatrix.

Zou de deelneming minder algemeen en hartelijk zijn geweest, wanneer de aankondiging der „Parade Besar” niet was gevolgd door de plaatsaanduiding „di Djakarta”? Is het zoo ver, dat men den goeden naam „Batavia” of het gemoedelijk „Betawi”, ook van Nederlandsche zijde prijs geeft?

Een rapport-Van Mook?

In het rapport-Gerbrandy wordt in 250 bladzijden rekenschap afgelegd van het beleid der Nederlandsche Regeering te Londen.

Men gevoelt in toenemende mate behoefte aan een rapport — wellicht: een rapport-Van Mook? — over het beleid der Indische Regeering te Brisbane.

Het „Dagblad” te Batavia liet een medewerker daarover pertinente vragen stellen. „Heeft de Brisbane-regeering door spionnen, vliegtuigen, pamfletten het noodige contact onderhouden met Java, met de menschen in en buiten de kampen, om den moed er in te houden en berichten door te geven? Welke hulp is voor de krijgsgevangenen beraamd? Welke materiele en personeele uitgaven zijn gedaan? Waarom zijn dr. Van Mook en de zijnen pas begin October op Java gearriveerd, waardoor de „repeoblik” haar kans kreeg? De Indische gemeenschap heeft in dien tijd gedacht, dat zij door haar eigen regeering tijdens de Japansche bezetting vergeten en afgeschreven was”.

De bittere stemming spreekt uit Belonje's voetnoot:

„De schrijver is onbillijk. Hij vergeet de geharnaste radio-redevoeringen van maarschalk Van der Plas: houdt goeden moed, IK maak het goed...”

Soldaten bevechten den honger

Speciale Correspondentie
voor „Oost en West“.

Nederlandsche soldaten ter Oostkust van Sumatra hebben in de afgelopen maanden een grootsche overwinning behaald op den ernstigsten vijand van het Indonesische volk, namelijk op den honger. Duizenden koelies, die anders van ellende en ondervoeding omgekomen zouden zijn, bevinden zich thans weer in redelijke lichamelijke conditie, hebben behoorlijk onderdak, krijgen voedsel en kleeding. Deze „militaire operatie“ tegen den honger, heeft zich niet alleen tot de Oostkust bepaald, hoewel de strijd in dit gewest het eerst werd aangebonden. De actie breidde zich gaandeweg uit. Ook uit Padang en Palembang worden successen gemeld.

Hoe en waar is deze strijd begonnen? Hij begon, wonderlijk genoeg, in een krijgsgevangenkamp het kamp Pakan Baroe. De Nederlandsche en Engelsche krijgsgevangenen hebben daar voor den Japanner aan den aanleg van een spoorweg moeten werken: de lijn Pakan Baroe Moeara. Zij arbeidden er samen met tienduizenden Indonesiërs, door den Jap op Java geronseld en naar Sumatra gebracht om er slavenwerk te doen. Het totaal aantal Javanen, dat de bezetter naar dit eiland overbracht, loopt in de 125.000. Eenige tienduizenden daarvan werden aan het werk van den spoorweg-aanleg gezet. Anderen dreef men Noordwaarts om op de olieterreinen of aan de wegen in Atjeh te werken. Zoo waren onze krijgsgevangenen te Pakan Baroe dagelijks getuige van de verhogering en de ellende der Javaansche arbeiders. Zelf hadden ze het niet beter. Maar toen de capitulatie kwam, dachten onze krijgsgevangenen niet in de eerste plaats aan de verbetering van het eigen lot. Ze dachten ook aan hun Indonesische mede-arbeiders, die zonder meer door den Jap werden afgedankt en voor wie niets anders overbleef dan rond te zwerven, te verhongeren en dood te gaan. Duizenden hadden in de nabijheid van Pakan Baroe en langs de spoorlijn trouwens reeds een triest einde gevonden. Onmiddellijk na het sein der bevrijding beraamden de Nederlandsche krijgsgevangenen in Pakan Baroe plannen om de Javaansche arbeiders van de spoorlijn te helpen. Zij vonden steun en medewerking van hun Britsche medegevangenen en tevens van een aantal Indonesiërs te Pakan Baroe. In allerijl werden voor de zwerfende koelies kampen ingericht en zorgde men voor voldoende voedsel. Nederlandsche en Indonesische doktoren brachten de bevrijde slaven uit Java weer wat op

In Kamp Patrohaj, 160 km van Bangkok, hooren de Nederlandsche ex-krijgsgevangenen voor het eerst sinds jaren iemand voor hen zingen. Mary Honri kreeg toejuichingen, zoo geestdriftig als weinig artisten ooit ten deel vallen.

hun verhaal. De samenwerking tusschen blank en bruin in dit werk van barmhartigheid liet niets te wenschen over, totdat.... ongeveer half October 1945 zich de politiek er mee begon te bemoeien. De z.g.n. „revolutie“ bracht verwijdering tusschen de Indonesische officials van de kotta Pakan Baroe en onze ex-krijgsgevangenen, die trouwens reeds vrij spoedig daarna voor het grootste deel naar Medan werden overgebracht. Doch het zaad van de goede werken bracht vrucht voort. Want onze soldaten hebben in Medan, waar men ook vele verhongerde koelies zag, hun mooie taak opnieuw opgenomen. En al bracht de politieke situatie moeilijkheden mee, al kon men niet alles voor de menschen doen, wat men had willen doen — voor zoover de arm der Nederlandsche militaire ex-krijgsgevangenen reikte, werd afdoende hulp verleend. Andere ex-krijgsgevangenen uit Pakan Baroe, die later in Padang of Singapore terecht kwamen, zetten daar eveneens organisaties op om zwerfende koelies te helpen. Zoo groeide het „stafwerk“ in een krijgsgevangenkamp tot een waren veldtocht tegen den honger.

En het resultaat: in verscheidene plaatsen op Sumatra veilig gelegen kampen, waar Javaansche arbeiders weer in behoorlijke lichamelijke conditie een goed bestaan leiden. Zelfs de gamelan ontbreekt er niet en er zijn geregeld spannende voetbalwedstrijden. Overdag verrichten zij lichte werkzaamheden, in het kamp zelf of in het beschermde gebied. Het leven heeft weer zin en beteekenis voor deze menschen, die onder den Japanschen druk in de bitterste ellende hebben geleefd. Want laat ons *dit* niet vergeten: van de ongeveer 125.000 uit Java geronselde Javaansche arbeiders vonden hier minstens 75.000 den dood tengevolge van veel te zwaren slavenarbeid, honger, ziekte en ellende.

Maar duizenden zijn door de zorg onzer soldaten gered.

En dit is het korte verhaal van een der schoonste veldslagen van ons Koninklijk Nederlandsch-Indische Leger.

Beroep op de Leden

Het is zeker verheugend, dat het ledental van de Koninklijke Vereeniging „Oost en West” geregeld blijft toenemen. Elke week brengt een nieuwe stijging. Steeds breidt zich de kring diergenen uit, die door belangstelling, door genegenheid, méér: door liefde voor Indië zich juist in dezen ernstigen tijd aanmelden voor het lidmaatschap.

Dit sterk gestegen ledental — en wij hopen, dat deze toename in versneld tempo zal voortgaan! — stelt aan de vereeniging steeds zwaarder eischen.

De contributie namelijk van onze vereeniging bedraagt, evenals jaren vóór den oorlog, nog altijd slechts f5.— per jaar en daar kan voor 1946 statutair goen verandering in gebracht worden.

Nu weet ieder, dat vijf gulden van tien jaar geleden geen vijf gulden van 1946 zijn.

Daar men nu voor deze f5.— per jaar aan contributie óók het orgaan ontvangt, is het gevolg, dat dit orgaan den leden vér beneden den kostprijs geleverd wordt. Ons blad „Oost en West” kost veel geld; en nu gelooven wij, dat de leden juist het orgaan in dezen vorm niet willen missen.

Voorlichting omtrent Indië is het allernoodigste; „Oost en West” ziet in die voorlichting thans meer dan ooit de voornaamste taak. Zoo ooit in de historie, dan is het thans noodig te doen weten, wat in Indië geschiedt, te doen begrijpen, wat er voorvalt en vooral te doen zien, waarheen de weg leidt, dien Indië en Nederland samen moeten gaan.

Teneinde deze taak te kunnen voortzetten, wil het Dagelijksch Bestuur een beroep op de leden zelf doen. De contributie kan dit jaar niet verhoogd worden. Toch is er geld noodig, allereerst voor de voorlichting. U kunt daarbij helpen:

Verhoogt, zoo ge wilt, vrijwillig Uw contributie over 1946;

Zendt, zoo ge hiermede instemt, een vrijwillige bijdrage.

Het is, in deze financieel-onzekere tijden, geen gering beroep, dat op U wordt gedaan. Maar het is een goed doel, dat wij allen nastreven. Zoodat wij ons met vertrouwen tot de leden wenden — indien U een vrijwillige bijdrage voor 1946 kunt missen, wilt deze dan doen storten op girorekening 14574 van „Oost en West”.

Brillen voor gerepatrieerden

Naar wij vernemen kunnen uit Indië gerepatrieerden, wier gezichtsvermogen heeft geleden, en die niet in het bezit van een bril konden komen, gratis een bril verkrijgen. Dit dient te geschieden door overgave van een recept van een oogarts. De bril wordt dan betaald, nadat de opticien de rekening heeft ingediend bij den Dienst Bureau voor Oorlogsslachtoffers van het district waarin men woont. Luxe uitvoering moet bijbetaald worden. Ten einde dit mogelijk te maken worden glazen en monturen aan de opticiens tegen inzending van recept beschikbaar gesteld. Daar de oogen van velen, ook ten gevolge van de ondervoeding in de kampen, zeer geleden hebben, is voor hen het bezoek aan een oogarts zeer aan te raden.

Understatement

Men heeft nu sinds vele maanden in den kleinen verantwoordelijken kring te Batavia met strenge consequentie het beleid gevoerd, dat kracht zocht in een zoo gunstig mogelijke voorstelling der zaken. Belonje in *Het Dagblad* wenschte bij deze kleurenverzachting niet mede te schilderen en wit wit doch zwart ook nadrukkelijk zwart te noemen. Hij paste niet in het beleid en men dwong hem te gaan.

Een typeerend voorbeeld van deze behoefte aan wat onze Engelsche vrienden understatement noemen, geeft het volgende bericht:

In de omgeving van Kramat (Batavia) is het nog steeds onrustig. Verschillende gewapende schermutselingen vinden nog steeds plaats.

In het Noorden van de stad werd een bendeleider gearresteerd, die vier-en-twintig moorden op zijn geweten heeft.

Uit het kanaal werden wederom vijf lijken opgevischt, waaronder een kind van nog geen jaar oud, een zestienjarig Europeesch meisje, dat in eèn zak genaaid was, en drie Chineezers. Het opschrift boven dit bericht in *De Courant*:

Nog onrustig....

Met dezen titel boven een bericht over vier-en-twintig moorden en vijf opgevischte lijken, waaronder dat van een kindje en van een meisje in een zak genaaid, geeft wel een zoo voorbeeldig blijk van streven naar verzachting, dat het Bandoengsche blad wel op een tevredenheidsbetuiging van Dr. Van Mook, of althans van den heer Van der Plas zal mogen rekenen.

Japanners in Indië

Het is 30 April te Batavia. Ik zit, schrijft K., in een Nirub-auto met enkele parade-toeschouwers. Tegenover mij zit een kapitein K.N.I.L.

Even voor den spoorwegovergang naar Koningsplein-Zuid zien we twee hoge Japansche officieren op zijn Zondags uitgedost. Nieuwe groene uniformen, witte liggende kraag, zwaar beladen met lintjes,

en natuurlijk met de onontbeerlijke rijlaarzen. Trotsch en fier stappen ze op het trottoir.

Wij kijken elkaar aan. De kapitein zegt alleen: „Zij wel”.

Wij begrijpen elkaar, want over hetgeen er met de Japansche krijgsgevangenen gebeurt, verwondert men zich te Batavia niet meer, men ergert zich alleen.

Tot zoover deze regelen. Als men bedenkt, dat op 30 April 1946, dat is meer dan acht maanden na Japan's capitulatie, de hoge Japansche officieren nog in fraaie uniformen trotsch door Indië's hoofdstad stappen, heeft men in één beeld reeds een scherpe voorstelling van het in Indië gevoerde „beleid”, waarvoor in *dit* geval niet allereerst *Nederlandsche* autoriteiten de verantwoordelijkheid — eerlijker: de schuld — dragen.

Dokter Matheo, de vriend der krijgsgevangenen in Siam

Speciale Correspondentie voor „Oost en West“.

Het is 6 Juni 1944 en de geallieerde invasie van het Europees vasteland is in vollen gang. In Siam zwoegen de tienduizenden geallieerde krijgsgevangenen aan den Siam-Birma-spoorweg en hunkerend zien zij uit naar ieder nieuws, dat hun weer hoop in de toekomst geeft en hun vreeselijk lot beter te dragen maakt.

Dokter Matheo is het die de vonk van hoop gloeiende houdt. Hij is een op Malakka geboren „Eurasian“ (zijn vader is Portugeesch, zijn moeder Maleische), die in 1906 naar Siam is gekomen. Dr. Matheo voltooide in Rangoon zijn studie als medicus en trouwde met de dochter van den hofarts van King Rama V. De staatsgreep van 1932 had voor hem dezelfde gevolgen als voor de royalisten en dr. Matheo werd gedwongen zijn goed loopende praktijk op te geven en zich in de provincie te vestigen. Buitenlander zijnde (hij is Britsch onderdaan) heeft dr. Matheo gedurende de eerste oorlogsjaren eenige moeilijkheden gehad als gevolg van de door de Japanners gekweekte vijandige gevoelens jegens vreemdelingen in Siam. Als hij in 1943 naturalisatie aanvraagt, wordt hem echter een tijdelijk certificaat verleend, waardoor hij in staat is zich naar alle door de Japanners voor vreemdelingen verboden zônes te begeven. In 1944 vestigt hij zich ten slotte in Kanbury en hier begint zijn grootsche taak. Bijna 60 jaar oud spaart hij kosten noch moeite om gedurende de zoo belangrijke periode der invasie in West-Europa onder levensgevaar regelmatig de Bangkok Chronicle te leveren aan de krijgsgevangenen in Kanbury en Tamarkan. Verder verstrekt dr. Matheo met gulle hand voedingsmiddelen en andere artikelen aan de Pow's en smokkelt hij op alle mogelijke wijzen brieven over. Voor het kamp Kao Dhin bereidt hij een ontvluchtingspoging voor, doch deze wordt door zijn arrestatie niet ten uitvoer gebracht.

Als de verschijning van de Bangkok Chronicle wordt stop gezet, gaat dr. Matheo over tot het samenstellen van radionieuwsbulletins, die hij regelmatig aan de nieuwsorganisatie van majoor Gerssen van den generalen staf doorgeeft. Deze wijze van nieuwsvoorziening wordt hem echter noodlottig. Een Chineesche dokter, die in een Tamilkamp werkt, weet zijn vertrouwen te winnen en slaagt er in, zoogenaamd voor genoemd kamp, iederen keer een copie van het nieuws los te krijgen. Deze Chinees blijkt echter een handlanger te zijn van de Japansche Kempei en op 22 Januari 1945 wordt dr. Matheo gearresteerd. Hierna begint zijn lijdensweg. Hij weigert de namen te noemen van degenen, aan wie hij het nieuws heeft geleverd en dagenlang wordt hij door de Kempei op onmenselijke wijze gemarteld (volpompen met water, potlood tusschen de vingers, slaan met rubberzweepen etc.). Op 15 April wordt dr. Matheo ter dood veroordeeld, maar op het allerlaatste oogenblik slaagt zijn vrouw er in de belangstelling van de Siameesche regeering te wekken. Zij weet gedaan te krijgen, dat hij als Siameesch onder-

daan wordt beschouwd en op 19 April wordt hij door de op dat oogenblik pro-Engelsche regeering opgeëischt om op 29 Mei op vrije voeten te worden gesteld. Hij is dan als gevolg van de drie maanden, die hij in de Kempei-gevangenis heeft doorgebracht, volledig verlamd en is zoo veranderd, dat zijn vrouw hem eerst niet herkent.... Als gevolg van zijn arrestatie verloor dr. Matheo tevens al zijn bezittingen.

Na de bevrijding heeft dr. Matheo belangrijk werk kunnen verrichten voor de Crime Branch door het aanwijzen van leden van de Kempei.

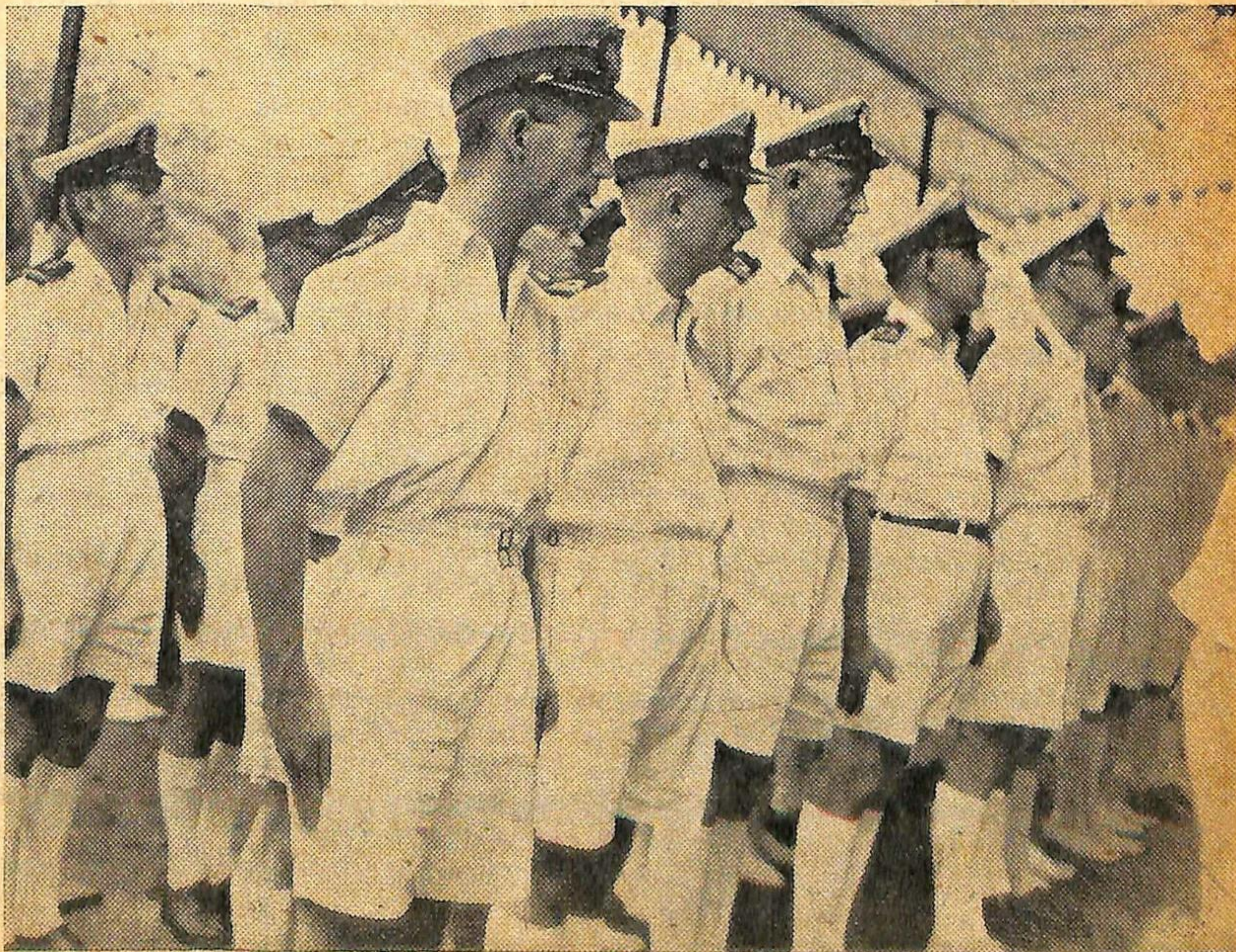
Betreurenswaardig is echter, dat hij thans nog steeds in zeer behoeftige omstandigheden verkeert en zelfs de fiets van zijn vrouw heeft moeten verpanden. Door een inzameling, die onder de Nederlandsche krijgsgevangenen — die in het bijzonder heel veel aan hem te danken hebben — heeft plaats gehad, heeft de dokter het eenigen tijd kunnen uithouden.

Op den duur zal het echter noodzakelijk zijn, dat dezen man, die zijn leven heeft veil gehad voor de Nederlanders en hen in de benardste oogenblikken van hun leven moreel op de been heeft gehouden, de middelen worden geschonken, die hem in staat zullen stellen een nieuwe dokters-praktijk te openen. De krijgsgevangenen hebben voor dr. Matheo gedaan, waartoe zij met hun beperkte middelen in staat waren. Thans zijn hun oogen op onze regeering gevestigd. Nederland heeft hier een eereschuld in te lossen.

onze kunstkalender slechts f 1.25

De prijs van onze Kunstkalender is verlaagd op slechts f 1,25, uitgevoerd in drie kleurendruk, naar olieverf schilderstukken van v. Meeteren Brouwer, en verkrijgbaar bij de Schefferdrukkerij, Wijnstraat 47, Dordrecht, Postrekening 2456. Franco toezending. Afmeting 32 x 45 cm.

De Kalender bevat afbeeldingen van: Java, Curaçao, Sawahs op Java, Ossenkar, School Suriname en Strand Java.

Nederlandsche Marine-Officiëren bij de ontvangst te Batavia van vice-admiraal A. S. Pinke.

Het Verre Oosten

Reeds te lang moest het overzicht van belangrijke gebeurtenissen in het Verre Oosten, hetwelk werd toegezegd voor geregelde verschijning in ons orgaan, achterwege blijven bij gebrek aan plaatsruimte. Thans halen wij den achterstand althans ten deele in.

Enkele flitsen, berichten uit alle deelen van Oost-Azië en de Pacific-landen werpen een schrill licht op de toestanden, die in dat deel der wereld nog heerschen. Men beseft het in Europa en Amerika te weinig: in Azië laten de ontwrichtende gevolgen van den oorlog zich zoo mogelijk nog sterker gelden dan in Europa.

Paradoxaal als het klinken moge, zoo is van alle Aziatische en Pacific-landen Japan nog het eerst tot een zekere stabiliteit gekomen. Weliswaar vinden juist in Japan, het verslagen wereldrijk, zeer diep ingrijpende politieke en sociale veranderingen plaats, weliswaar is Japan op dit oogenblik nog maar een onherkenbaar veranderde kern van een imperium waarvan alle vroeger veroverde deelen als Mantsjoerije en Korea zijn weggevallen, terwijl alles wat in Indië, Siam, Malakka, Indo-China, de Philippijnen en honderden Pacific-eilanden veroverd werd, weer moest worden prijsgegeven, maar er is toch die stabiliseerende macht: MacArthur en zijn leger.

Zoolang MacArthur de teugels in Japan strak gespannen houdt, blijft daar de orde gehandhaafd, zoolang weet 't Japanse volk, dat het den oorlog heeft verloren, welke droomen van herstel wellicht nog in veler harten leven.

In China — „het nieuw-Aziatische wereldrijk”, zooals een Chineesch staatsman het dezer dagen noemde — scheen één enkel oogenblik de eenheid, noodig om het land na tientallen jaren van Japansche agressie te herstellen, gevonden te zijn. De twee strijdende groepen, Tsjang Kai Sjek en de communisten onder leiding van Tsjong Eng Lai sloten onder Amerikaanschen aandrang een vredesbestand, dat maar tijdelijk van kracht bleef. In Mantsjoerije is de strijd opnieuw ontbrand. Wel zijn de Russische troepen, die het geheel bezet hebben, thans teruggetrokken, maar niet zonder diepe sporen achtergelaten te hebben in den vorm van leege fabrieken waaruit de machines en leege boerderijen waaruit vee en werktuigen zijn meegenomen. De Russen lieten wel iets achter in Mantsjoerije: een wel-georganiseerde en tot de tanden gewapende Chineesch-communistische legermacht.

Wie ongeduldig zich afvraagt of Tsjang Kai Sjek's thans weer te Nanking gevestigde regeering niet krachtadiger China's herstel kan nastreven, miskent allereerst de geweldige uitgestrektheid van dit China met zijn 500 millioen inwoners, hij onderschat de desastreuse gevolgen van vele jaren oorlog met Japan en Japansche bezetting. Het wezenlijk herstel van China moge in onzen tijd hier en daar een glorieus begin krijgen, het blijft nochtans een zaak van komende generaties.

In Britsch-Indië, het derde groote machtsgebied in Azië, is zoo juist een conferentie van historische betekenis na onvruchtbare besprekingen van vele weken zonder resultaat uiteengegaan. Het drietal Britsche ministers, dat samen met den onderkoning getracht heeft een vorm te vinden voor de volstreckte onafhankelijkheid, welke de Britsche regeering aan India heeft aangeboden, slaagde hierin niet. Dit moge oppervlakkig vreemd schijnen, in werkelijkheid is zelfs het geschenk eener volledige en onbeperkte onafhankelijkheid voor Britsch-Indië allermint het einde van den strijd, doch veeleer het begin van onoverzienbare nieuwe moeilijkheden. Dit bleek alda. De groote vraag bleef „Hindoestan” of „Pakistan”; de

Britten slaagden er niet in Hindoes en Mohammedanen tot het aanvaarden eener duurzame oplossing te brengen. Voor de volken van Britsch-Indië, voor 't volk zelf, voor de millioenen, die daar aan den rand van de bestaansgrens leven, ligt het levensprobleem geheel anders. Voor hen is het: leven of sterven. Indien geen wonder geschiedt, zal het wereldvoedselgebrek voor velen hunner sterven beteekenen.

Een geheel nieuw voorstel, op federatieve basis, is zoo juist in Engeland uitgewerkt; een voorloopige regeering van India is door Lord Wavell gevormd.

Eenige aandacht verdient van Nederlandsche zijde zeker Siam, dat, onafhankelijk, zich boog voor den Japanner; de talloze Nederlanders, die er sinds vele maanden verblijven, hebben de primitieve verhoudingen in dezen onafhankelijken staat van nabij leeren kennen. Typeerend incident: het Chineesche blad „Kwaseng” te Bangkok voerde scherpe actie tegen de in Siam talrijke Chineesche communisten. De hoofdredacteur is kort geleden tezamen met zijn vrouw, moeder en broeder door onbekenden vermoord....

Iets meer aandacht, ja, zelfs bijzondere belangstelling verdient Fransch Indo-China niet in de laatste plaats, wijl de voor Viet Nam gevonden staatkundige oplossing op zoo merkwaardige wijze tot voorbeeld werd gekozen voor de constructies welke men voor Nederlandsch-Indië overweegt.

Te Saigon nu worden besprekingen gevoerd over de toekomst van Cochinchina. Het wapenstilstandsverdrag tusschen Viet Nam en de Fransche troepen voorzag in een referendum in Cochinchina, hetwelk niet tot Viet Nam behoorde, maar door dit land wordt opgeëischt. De mannen van Viet Nam legden dit nu zoo uit, dat het referendum slechts over administratieve zaken zou handelen, maar dat de toewijzing van Cochinchina aan Viet Nam zelfs reeds erkend zou zijn. De Franschen zeiden, dat deze argumentatie sterk verwant is aan zekere Duitse ideologieën, waarna Giap, voorzitter van het Nationaal Defensie Comité van Viet Nam de conferentie boos verliet. Deze besprekingen dragen overigens maar een informatief karakter; de definitieve conferentie over Indo-China's constitutie zal te Parijs plaats vinden.

Ten slotte zijn er de Philippijnen. Belangrijk voor Indië, omdat men in Amerika de Nederlandsch-Indische gebeurtenissen met een Philippijnschen maatstaf meet, hoe onjuist als dit natuurlijk moge zijn.

Op de Philippijnen nu zijn algemeene verkiezingen gehouden, waarbij president Sergio Osmena ruimschoots verslagen werd door zijn opponent Manuel Roxas.

Roxas is een bekende Philippino. Toen de Japanners kwamen, streed hij als militair onder MacArthur; toen de Japanners wonnen, werd hij minister in de „regeering” van José Laurel. Hij heeft echter steeds standvastig geweigerd naar Tokio te gaan. Roxas is advocaat, Rooms-Katholiek, president van den Senaat, en een gloedvol redenaar. Hij had den steun van de conservatieve kringen onder de Philippino's en werd met groote meerderheid gekozen.

Eenmaal president vloog Roxas snel naar Amerika, bezocht Truman en vele ministers en verklaarde, dat hij op de nauwste samenwerking tusschen de Philippijnen en de V. S. rekende. Hij rekent niet vergeefs. De Amerikaansche regeering heeft een wet door het Congres doen aannemen, welke met ingang van 4 Juli 1947 voor 28 jaar onderling preferentie aan de Philippijnen en de V. S. geeft; het recht om suiker, tabak,

sigaren, cocosolie, parelmoer etc. zonder invoerrechten in Amerika in te voeren, terwijl tegelijk de rechten van Amerikaansche burgers en ondernemingen op de Philippijnen verzekerd worden.

Roxas zoekt nu ook nog een leening te verkrijgen en zal daar zeker in slagen. In Washington zeide hij: „In nauwe samenwerking met onze Amerikaansche vrienden zullen wij het volk der Philippijnen omhoog voeren uit den chaos tot bloei en welvaart”.

Komend overleg met Suriname en Curaçao

„Wij staan aan den vooravond van de reconstructie van het geheele Koninkrijk overeenkomstig de belofte van H. M. de Koningin”.

Deze woorden sprak de heer Frederic Lim A Po, de voorzitter van de Staten van Suriname, toen die in openbare vergadering bijeenkwamen, ter herdenking van den tachtigsten jaardag der autonomie.

„Sindsdien”, zeide de heer Lim A Po, „is de autonomie eerder verminderd dan toegenomen”.

In die korte woorden zou men eigenlijk alles kunnen samenvatten, wat aan grieven, wenschen en verlangens in Suriname en Curaçao onder de bevolking leeft. Er is, den hemel zij dank, althans in deze twee rijksteelen nergens sprake van de vervreemding, welke Nederland thans van deelen van sommige volken van Indonesië scheidt. Er is nergens sprake van eenig verlangen oude banden te verbreken. De oorlogsjaren, het bezoek niet in de laatste plaats van Prinses Juliana, leerden, hoe hecht en sterk die banden zijn.

Maar er is wel: wrevel, in sommige kringen. Ontstemming, hier en daar. Bij velen deze wensch:

vrij te komen van ambtelijke bemoeiing, de burgerij van het eigen land volledig zeggenschap te geven over eigen zaken.

Men gaat daarbij in alle kringen als vanzelfsprekend uit

van het Koninkrijk; maar men wil in dat Rijk metterdaad worden „zelfstandig deel”.

Natuurlijk zullen er Rijkszaken blijven, die gemeenschappelijk, centraal, voor alle deelen tezamen worden geregeld; daartoe zal zeker het buitenlandsch beleid behooren; doch de vele groepen, die zoowel in Suriname als Curaçao, ondanks gering getal toch sterk gedifferentieerd, de bevolking vormen, komen in het algemeen overeen in den wensch, de nieuwe positie dezer overzeesche rijksteelen thans een staatkundigen vorm te geven.

De Staten van Curaçao benoemden een commissie: dr. M. F. da Costa Gomez, W. R. Plantz, dr. W. P. Maal en F. J. A. Kwartsz, met den heer A. H. M. Weel als secretaris. Die zou eerst naar Suriname gaan voor overleg en dan naar Nederland. Mr. Kwartsz zou niet komen, omdat hij in de Staten de eenige vertegenwoordiger van Aruba is.

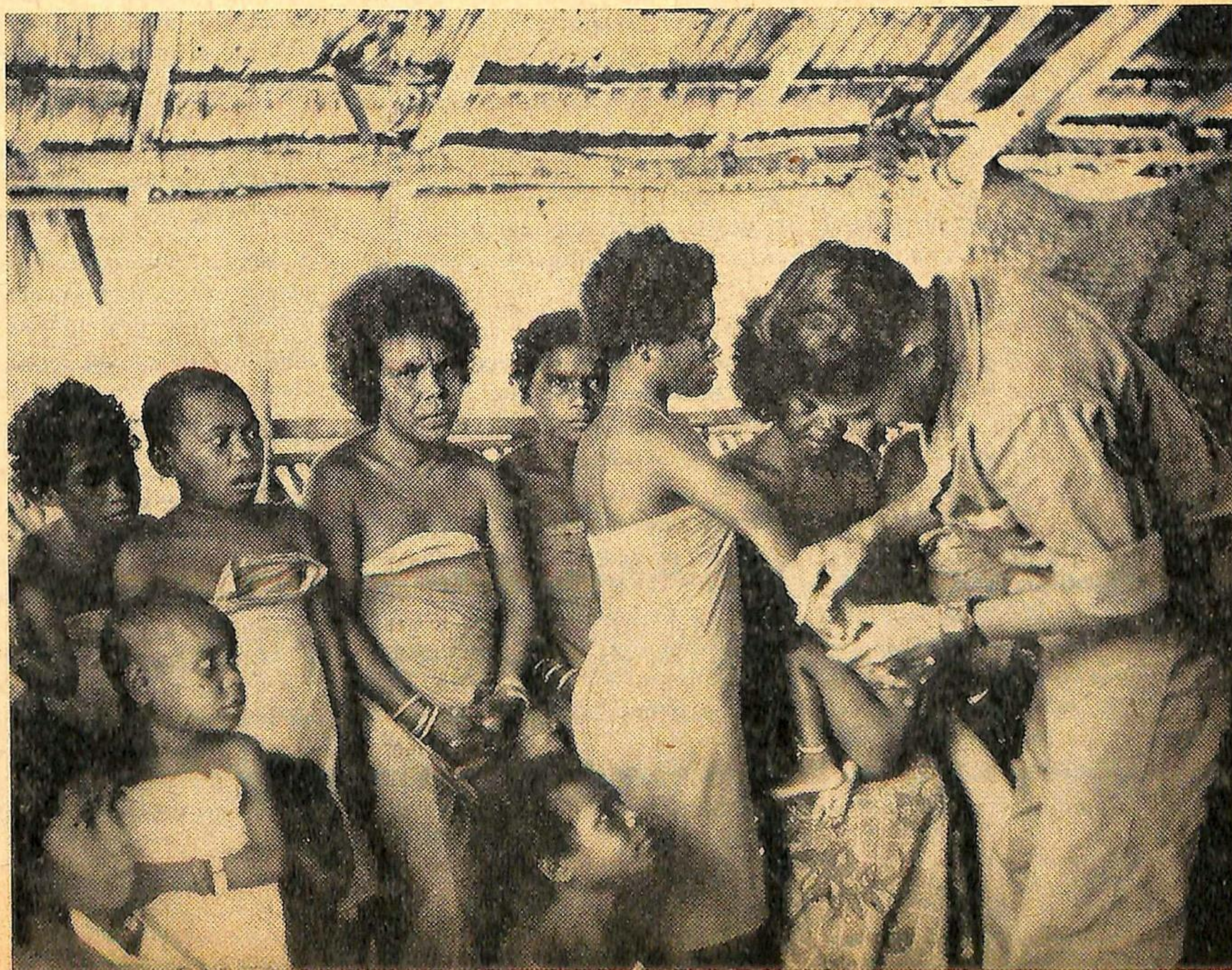
Van Suriname komt ook een commissie van vijf leden. De samenstelling is, nu wij dit schrijven, nog niet bekend.

Men kan dit bezoek het best zien als inleiding van de Rijksconferentie, welke, hoe veel omstandigheden haar bijeenroeping dan ook belemmeren, toch altijd nog beschouwd wordt als het milieu, waar het beslissend overleg gevoerd zal worden.

Deze oriëntering-vooraf kan nuttig zijn. Er is zeker alle aanleiding de bezoekers uit Suriname en Curaçao te toonen, allereerst, dat het Nederland ernst is met de voornemens tot reconstructie van het Koninkrijk en voorts, dat aan veel veronachtzaming van „de West” thans voor goed een einde is gekomen.

Dit laatste zal men moeten waar maken. Zal de tijd van den minister van Overzeesche Gebiedsteelen — welke nieuwe figuur dan ook op het Plein zijn intrede zal doen — sterk in beslag genomen zijn door Oost-Indië, men moet vertrouwen, dat het Rijk-als-geheel in zijn zorgen zoozeer zal prevaleeren, dat ook Suriname en Curaçao de volle aandacht krijgen. Aandacht voor hun behoeften, hun belangen, hun rechten; aandacht bovenal — met name wat Suriname betreft — voor de groote problemen, die daar een oplossing vragen.

Moge men in „de West” overtuigd kunnen zijn, dat daarvoor in Nederland aandacht, belangstelling en toewijding bestaan.

Waar onder de Nederlandsche vlag rust en orde weer sinds lang hersteld zijn, zooals hier op Nieuw-Guinea, wordt het Nederlandsche werk — zorg voor de volksgezondheid — weer hervat.

Vreemden over Indië

Stelde men vandaag den dag, een overzicht samen van persstemmen in den vreemde over Nederlands politiek jegens Indië, zoo zoude men een vreemde mengeling verkrijgen van onkunde en onwetendheid, wrevel, onwil en vijandige critiek. Dit is een vaststaand feit. Het is een ernstig verzuim den verantwoordelijken zwaar aan te rekenen dat hiertegen noch in Indië noch in Nederland daadwerkelijk en practisch is opgetreden, terwijl toch het middel: goede voorlichting, vlak voor de hand lag.

Dit is een voldongen feit. Opnieuw zullen Nederland en Indië als geheel moeten boeten voor de verzuimen, door enkelen begaan.

Zou men thans betoogen, dat er een tijd was waarin ook de vreemdeling een ander oordeel vormde en uitsprak, dat er een tijd was, waarin iedere bezoeker van Indië van zijn bewondering getuigde, zoo zoude men in dezen tijd aan die getuigenissen weinig waarde meer toekennen. Tot 1942 heeft deze waardeering allerwege weerklonken. Ook in dien tijd is door Nederland en Indië verzuimd, zich tot breeder kringen in vreemde landen te wenden, gelijk men ook in die jaren verzuimde de breede lagen van het Nederlandsche volk te doordringen van de grootheid van het werk door Nederlanders samen met Inonesiërs verricht, waardoor Indië in deze 20ste eeuw een ontwikkeling doormaakte, zoo snel en zoo voortvarend als niet één ander land ter wereld. In Maart 1942 viel over Indië het stalen scherm. Het is ook thans nog niet verbroken. Wat echter van vóór het scherm de wereld bereikt, zegt weinig goeds.

Van de bloemlezing van getuigenissen van buitenlandsche schrijvers over Nederlandsch-Indië, welke werd samengesteld en met een inleiding voorzien door dr. H. C. Westermann, sindsdien helaas overleden, zal men dan ook met eenigen weemoed kennis nemen. Zij draagt het karakter van een getuigenis dat te laat kwam en niet tijdig werd gehoord. Een getuigenis van harden arbeid, van nobel streven en van wijs beleid. Een getuigenis, vergeefs, te laat en niet verhoord.

Voor eigen wetenschap, voor de versterking van eigen inzicht ontleenen wij er enkele zinsneden aan.

N. G. A. Ormsby Gore: Het merkwaardigste van Java is misschien wel de omvang en de ingewikkelde samenstelling van het irrigatie-stelsel. De groote ontwikkeling van den inheemschen landbouw in de laatste jaren is voor een groot deel te danken aan de doelmatige organisatie van het landbouwonderwijs op het eiland. De maatregelen van regeeringswege ten behoeve van het onderwijs zijn veelzijdig en royaal van inhoud.

John C. van Dyke: Voornamelijk wellicht door een mild en edelmoedig bestuursbeleid hebben de Nederlanders bewezen de meest succesrijke koloniale bestuurders in den modernen tijd te zijn. Zoowel de Vereenigde Staten als Engeland zouden veel van hen kunnen leeren, als zij wilden.

Dr. Johan Wöller: Het is een feit, dat daar in de tropen in verloop van slechts een menschenleeftijd een revolutie heeft plaats gehad, die meer ingrijpend is geweest dan welke dit land in haar gansche geschiedenis heeft doorgemaakt. Het werk dat hier door Hollanders, en praktisch door Hollanders alleen, is verzet, is bewonderenswaardig, ja is een wonder. Geen hedendaagsche tropische kolonie wordt rechtvaardiger, krachtiger en tegelijkertijd welmeenender tegenover de inlandsche bevolking bestuurd dan Java.

Gabriel Angoulvant: Ik heb bij Europeanen en bij inheemschen navraag gedaan naar de wijze, waarop in Nederlandsch-

Indië recht wordt gesproken. Van beide kanten wordt over het algemeen erkend, dat de magistraten voor hun taak berekend, onafhankelijk en onomkoopbaar zijn. Ik verheug mij van gansch harte op den dag, die zeker nog ver in de toekomst ligt, dat ik een even prijzende en vooral een even eenparige uitspraak zal hooren in onze koloniën.

Holland kan nu reeds voor de beschaafde volken de vruchten uitstallen van zijn prachtige activiteit en van zijn vrijzinnige inheemsche politiek. Hoezeer ook elk menschelijk werk aan dwaling onderhevig is en elke handeling onvermijdelijk critiek opwekt, de onbevooroordeelde expert die, zooals ik, de kolonisatie in den archipel in details heeft bestudeerd, kan slechts zijn oprechte hulde betuigen voor hetgeen tot stand is gebracht, openlijk de doeltreffendheid van de gevolgde methodes beamen, getuigen van de rechtschapenheid van het bestuur, de verstandigheid, den durf, het harde werken van de Europeanen en voor het onmetelijke koloniale rijk, dat hier door een der kleinste naties van Europa veroverd en in ontginning is gebracht, de schoonste toekomst voorspellen.

Sir Hesketh Bell: Niemand, die ter plaatse het bestuurs-systeem waarmee Ned. Indië geregeerd wordt, bestudeerd heeft, zou van dat welvarende gebied afscheid kunnen nemen zonder te getuigen van de buitengewoon groote successen, die er tot dusverre door de Nederlanders zijn behaald. Hoewel de eilanden wel is waar van nature begiftigd zijn met bijkans iederen factor die noodig is om den landbouw in tropische gebieden te doen gedijen, vervult toch de wijze waarop de Nederlanders van deze voordeelen partij hebben getrokken, den beschouwer met bewondering. De schitterende wegen van Java, de doelmatigheid van alle overheidsdiensten, de prachtige irrigatie-systemen, de intensieve bebouwing, de gestadige verbetering van de gezondheidszorg en de algemeene tevredenheid van de bevolking kunnen niet bereikt zijn zonder de voortdurende uitoefening van een degelijk, welwillend en vooruitziend gezag.

Men zou gaarne de hoop uitspreken, dat zij die verantwoordelijk zijn voor het bestuur van dit groote Nederlandsche „overzeesche gebied” verschoond mogen blijven van den invloed van heftige en overhaaste werkingen en agitaties en dat het hun vergund moge zijn voort te gaan met de standvastige politiek van omzichtigen, geleidelijken en oordeelkundigen vooruitgang, die Nederlandsch-Indië tot het voorwerp van bewondering van alle koloniseerende naties heeft gemaakt.

Albert Thomas: Eenige bezoeken aan thee- en kina-ondernemingen op Java en een overvloedig bewijsmateriaal hebben ons in staat gesteld ons een voorstelling te maken van de enorme inspanning verricht op het gebied van hygiëne, gezondheid, onderwijs en ontspanning voor de arbeiders op alle groote plantages en ondernemingen in Nederlandsch-Indië.

Miss H. W. Ponder: Beide kolonies, Java en Malakka, liggen dicht bij de evenaar; in de laagvlakte bij de kust hebben zij vrijwel hetzelfde klimaat; misschien is Singapore zelfs koeler dan Batavia. Toch is het de vaste overtuiging van de Engelschen, dat hun kinderen in Malakka onmogelijk kunnen opgroeien, waartegenover de overtuiging van de Nederlanders staat, dat hun jongens en meisjes op Java minstens even gezond kunnen zijn als in het moederland. En de flinke, kerngezonde jonge Hollanders, gebruind door de zon, vol leven, die ge, zoodra ge in Tandjong Priok aan wal stapt, aan alle kanten ziet, weerleggen afdoende de theorie, dat men in de tropen de kinderen niet gezond kan houden.

Onze jongens te Batavia

Een lezer schrijft ons uit Batavia:

Er is hier nog al wat leelijks gezegd over de vlotheid onzer meisjes en getrouwde vrouwtjes, die het dansen met onze Engelsche vrienden zoo gezellig, hun sigaretten zoo aangenaam en hun taal zoo welluidend vinden, dat zij het eigen Hollandsch haast zouden vergeten. Misschien klinkt dat ook wel door in Nederland. Maar dan is het toch nuttig, dat U ginds óók kennis neemt van dezen oproep van een Nederlandsch meisje, nu er — Goddank! — zoo veel Nederlandsche jongens van het leger in en om Batavia zijn.

„Moeders”, schrijft zij, „wilt U Uw huis voor deze jongens openzetten? Denkt U eens in, dat Uw eigen zoon in den vreemde zou zijn, dan zoudt U toch ook wenschen, dat zij wat huiselijke gezelligheid kregen? Juist daaraan hebben zij het meest behoefte. Maakt van Uw huis voor hen een tweede tehuis! Meisjes, als er voor en door onze Nederlandsche jongens een avondje gegeven wordt, ga er eens heen. Ook zij spreken en ontmoeten graag eens een meisje, en bedenk, dat ze toch ook om jullie hier gekomen zijn!”

Boeken over Indië

K. van der Veer: „De grote cultures van Indonesië”.
J. B. Wolters, Groningen, 1946.

Nadat als eerste nummer in deze serie van zijn hand „Producten van Indonesië” verschenen was, komt als tweede deel dit boekje: de groote cultures. In dit deel worden alleen de boomgewassen behandeld.

Dus: rubber, thee, koffie, kina, palmolie, cocospalm, cacao. Tot deze voornaamste bepaalt de schrijver zich — de palla, de notemuscaat, behoort daar niet meer toe. Wellicht ware opname van de kapok te overwegen geweest omdat die, hoezeer evenals de klapper bevolkingsproduct, toch ook in enkele zeer goede ondernemingen voorkwam.

Van de genoemde boomgewassen geeft de schrijver een uiterst leerzaam overzicht: historisch, botanisch, de wijze van planten en onderhoud, de productie en het gebruik, gevolgd door eenige statistische gegevens. Dit is voorlichting van de beste soort; de lezing van dit boekje moge niet beperkt blijven tot het landbouwonderwijs, maar zich, allereerst door alle middelbare scholen, tot veel breder kringen uitstrekken. Weinigen vermogen, als de heer Van der Veer, deze stof zoo overzichtelijk, duidelijk en vooral boeiend te verwerken.

Prof. dr. C. Gerretson: „Indië onder dictatuur”.
Elsevier, Amsterdam, 1946.

Een scherpe analyse van den toestand in Indië en van de oorzaken, waardoor die toestand is geschapen.

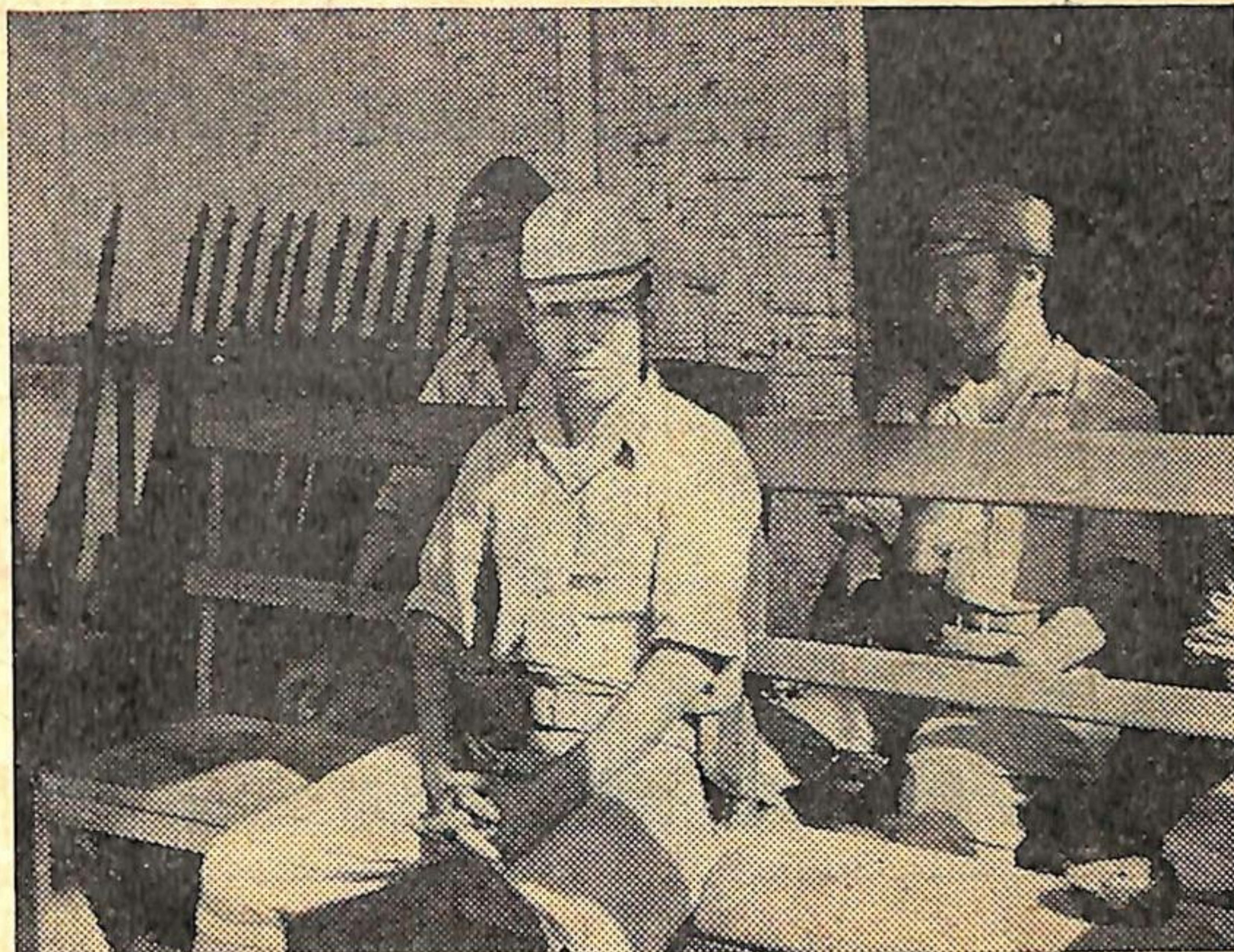
Men is in bepaalde Nederlandsche kringen gewend, de inzichten van prof. Gerretson „extreem rechtsch” te noemen; men wil ze ook gaarne vereenzelvigen met het „koloniale behoud”; men wil ten slotte gaarne dezen hoogleeraar aanwijzen als personificatie van die mystieke figuur — de „koloniale reactie”.

Het is, ook in dit blad, reeds eerder opgemerkt:

Wij hebben in Nederland tot dusverre niet één groep gevonden — ook de heer Van Poll maakte deze opmerking in de Kamer — die niet de autonomie van Indië voorstond; wij hebben niet één groep gevonden, die Indië wilde „exploiteeren” en niet één groep, die Indische belangen bij Nederlandsche wil achterstellen.

Zoo men echter de splitsing in denkwijzen, idealen en beginselen omtrent het Indische beleid begrijpen wil en de uiting van meeningen daarover, vrijelijk en onverveerd, wil erkennen als hoogste recht eener zoo duurbevochten democratie, dan moet men te goeder trouw oprecht verheugd zijn, dat een bepaalde opinie-inzake-Indië zoo helder en klaar geformuleerd wordt als deze van prof. Gerretson.

De conclusies echter, waartoe prof. Gerretson komt — pag. 147 e.v. van zijn boekje — zullen velen verrassen. Zij zijn nieuw,

Een herinnering: de Japansche bewakers van het Tjidengkamp. Die zijn nu weg. Maar, acht maanden na de capitulatie, loopen de Japansche militairen nog overal in Indië rond.

gedurfd en vooruitstrevend genoeg om te zeggen dat, ten eerste, wie over Indië's toekomst een oordeel wil vormen van deze stellingen wel kennis moet nemen en dat, ten tweede, wie inzake Indië's toekomst tot eenigerlei adviseerende of beslissende functie is geroepen dit kennis nemen wel moet uitbreiden tot de vorming van een zeer deugdelijk en weloverwogen oordeel.

Luit. ter zee, K.M.R., H. V. Quispel:
„Ned.-Indië in den tweeden wereldoorlog”.
Scheffer en Sikkema, Amsterdam, 1946.

Er zijn in de verdediging van Indië — met name van Java — hiaten geweest, tot dusver onverklaarbare omissies die, al ware het slechts om den uitzonderlijken korten duur te verklaren van den strijd op het voornaamste eiland, waar onze voornaamste legermacht geconcentreerd was, een nauwgezet onderzoek vergen.

Vanzelf sprekend gaat luit. Quispel in dit boek daarop niet in. Toen het voltooid werd — November 1944 in Australië — was de strijd tegen Japan nog in vollen gang, al had het reeds „de rol van machtsdronken jager moeten verwisselen voor die van opgejaagd wild”.

In dien tijd sprak het vanzelf, dat Quispel zich tot het verhalen van de heldendaden van vloot, leger en luchtmacht zou bepalen, zooals wij ook na dat onderzoek toch allereerst en bovenal in Nederlands en Indië's historie het moedig verzet en den dapperen strijd zullen boekstaven.

Dat geschiedt al in dit boek; wat er op grond van nog spaarzame gegevens in verteld wordt, doordringt ons reeds van eerbied.

Ch. Kiès: „Wat de meeste Nederlanders niet weten omtrent Ned. Indië”. W. van Hoeve, Deventer, 1946.

Een overzicht, historisch en actueel, van de economische, sociale en politieke ontwikkeling van Indië. Generaal-majoor tit. Kiès was zeven jaar voorzitter van den Politiek-Economischen Bond en tien jaar lid van den Volksraad in Indië. Zijn boekje is doordrongen van een diepe overtuiging, en van goeden wil. „Zonder onze verdere leiding en medewerking, steeds vernieuwd en verfrischt door aanvoer van nieuwe krachten, zal dit beschavingswerk ten onder gaan”, getuigt hij. Waar het — helaas — thans evenwel om gaat, is een politiek te vinden, die de weerstanden doorbreekt welke ons scheiden van hen, die deze leiding en medewerking willen aanvaarden....

„Wat gebeurde er in Aug. en Sept. 1945 in Indië?”

Deze vraag vindt U beantwoordt in het zoo juist verschenen boekje van de hand van Mr. T. M. A. VAN LÖBEN SELS:

HET ONTSTAAN VAN DE REPUBLIEK INDONESIA

waarin o.a. opgenomen toespraken van Soekarno 1943—'45; vertalingen uit republikeinsche bladen en enkele actueele foto's. Prijs f. 1.25.

Verkrijgbaar in den boekhandel en bij de uitgevers S. Gouda Quint-D. Brouwer & Zn, postbus 148, Arnhem.

P. KOK & Co.

Anna Paulownastraat no. 18
Den Haag, telef. 333870-1-2

verrichten

Alle Bankzaken

Safe inrichting - Assurantiën

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK, N.V.

AMSTERDAM - Singel 250
ROTTERDAM - Mathenesserlaan 235
's-GRAVENHAGE - L. Vijverberg 11

Behartiging van Uw belangen in Indië en het Verre Oosten

DEVIEZENBANK

Ant. A. Lohman

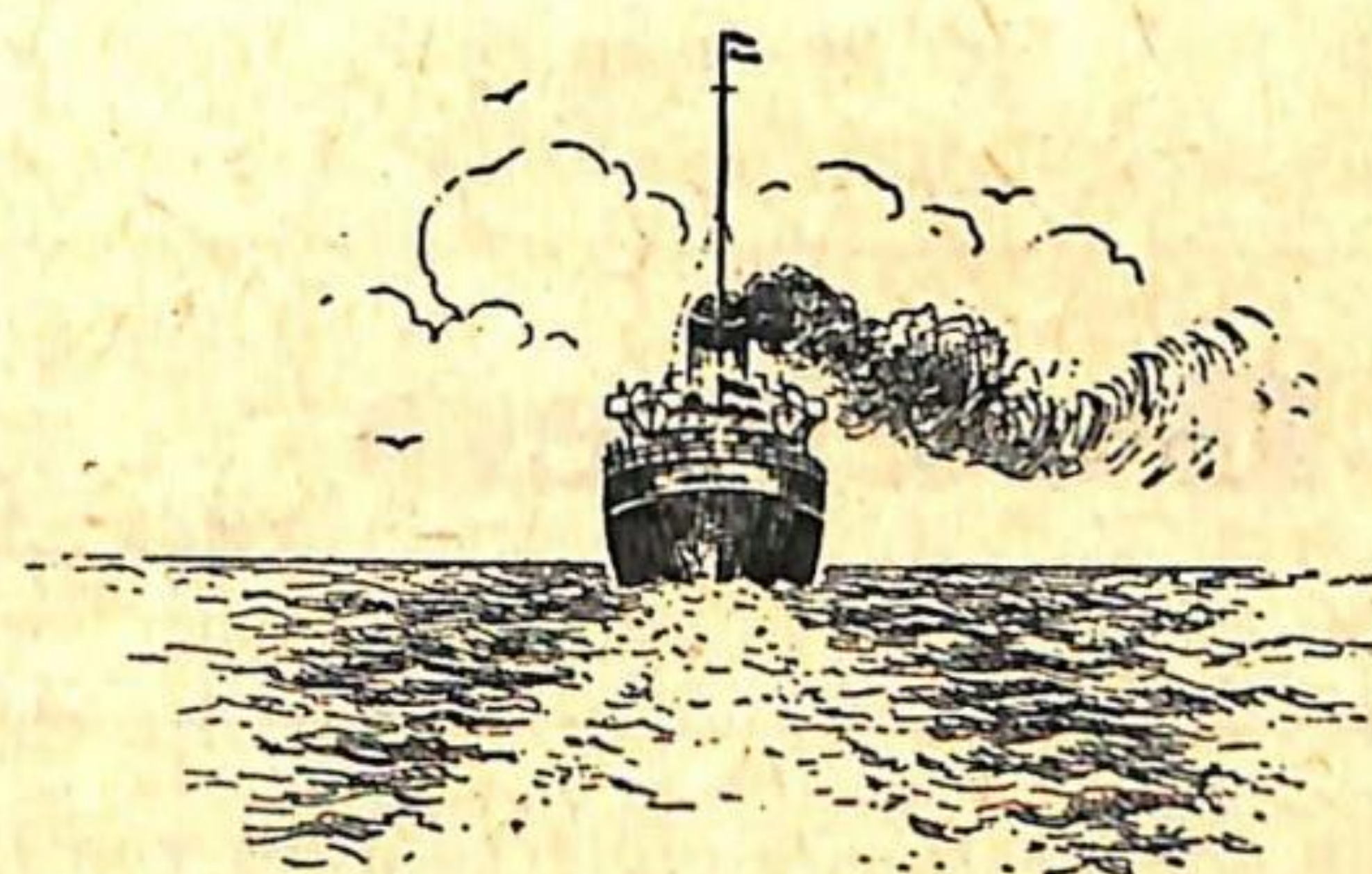
Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138, Amsterdam-C.
Diezerstraat 39, Zwolle.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

Gereserveerd voor
GEO. WEHRIJ & Co.
Amsterdam

Oost West - Thuis Best
met *Cfamin* 't allerbest!

H. B. LOHMAN & ZOON

Juweliers

PLAATS 5 - DEN HAAG
Telefoon 113442

INKOOP

van juweelen,
gouden en zilveren werken
Sportprijzen

Heden verscheen:

„Nederland helpt Indië”

door Tineke Hofman-de Vries

Een bundel Indische Schetsen, uitgegeven ten bate van het Comité: „Nederland helpt Indië”.

Door dit fijne boekje te kopen, steunt U onze landgenooten, die onder moeilijke omstandigheden in ons Indië verblijf moeten houden.

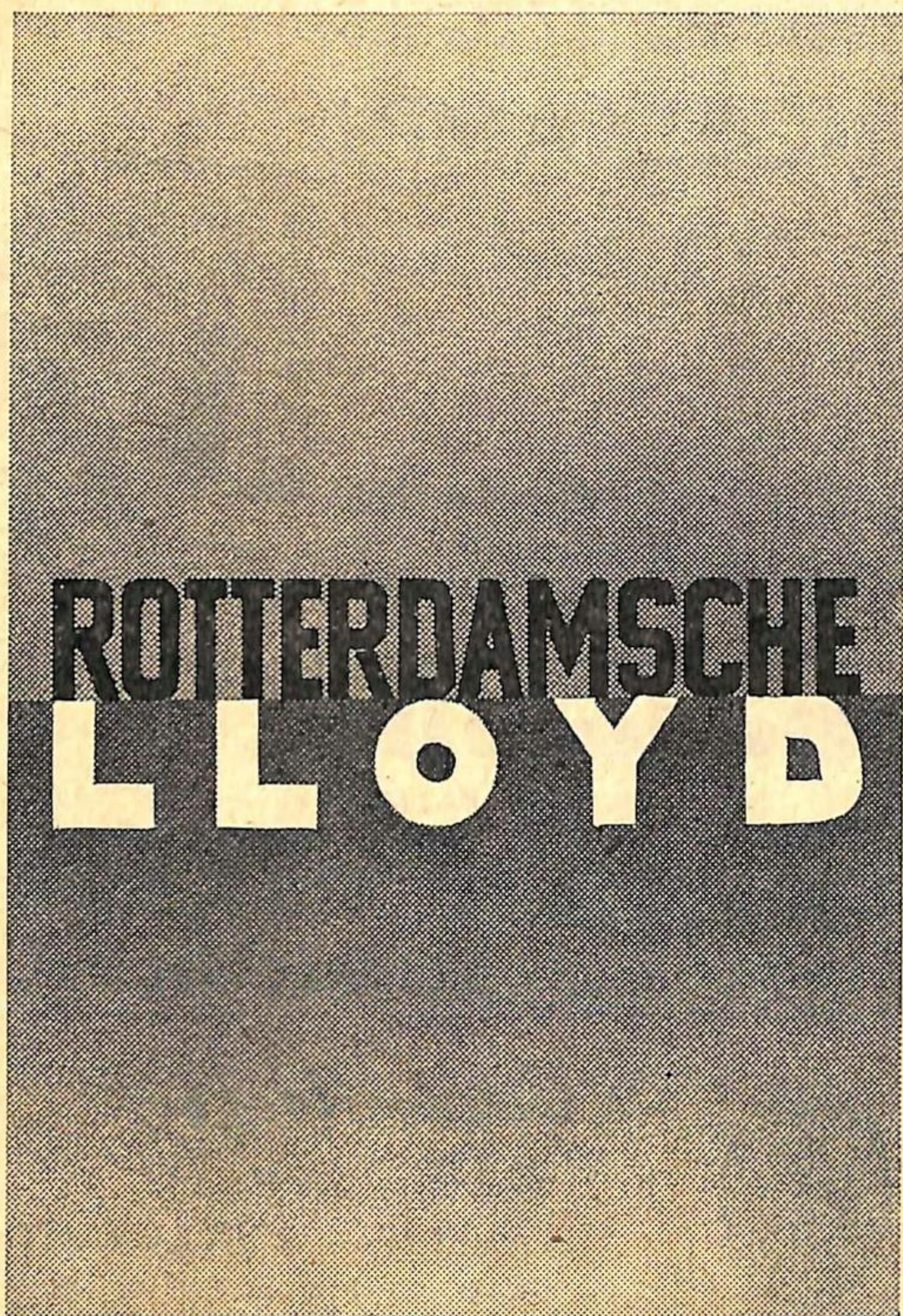
Fraai geïllustreerd en gecartonneerd Prijs f 2,50.

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij de
UITGEVERS ERVEN A. DE JAGER

Oude Ebbingestr. 44¹ (in de gang), Groningen. Tel. 20135

Brengt leden aan !

Minimum contributie f 5,— per jaar

**ROTTERDAMSCHER
LLOYD**

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Den Haag
Denneweg 71-73
Telefoon 115940*

•
Haarlem
Kinderhuisvest 29-33
Telefoon 10441

**Begravenis
Transport
Crematie**

Oost - West

**KOLEN
KEMELING**

ZIJN 'T BEST

Laan van Meerdervoort 382, Tel. 333243
Anth. Heinsiusstraat 36, Telefoon 550811
Ruychaverstraat 1, Telefoon 554775

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyrmontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Rotterdamsche Bankvereniging

*Een sterke schakel
in het Binnen- en Buitenlandsch
Betalingsverkeer*

193 VESTIGINGEN IN NEDERLAND

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

**POSTZEGELS
VEILINGEN**

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

Restaurant

SAUR

Annex

Oester- en Snackbar

Lange Voorhout 51 Den Haag,
Telefoon 116020

NEDERL. STOOMVAART MAATSCHAPPIJ

„OCEAAN”, N.V.

Directie: Prins Hendrikkade 159,
AMSTERDAM

HOLLAND

OOST-INDIË

Vice versa

VOOR POSTZEGELS
ENGELKAMP!

AANKOOP
VERKOOP
VEILINGEN

THEO ENGELKAMP, Den Haag
Lange Poten 7a
Telefoon 113853

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

't Goude Hoofd

Groenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT

alwaar de keuken op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

Leeft U

ZÓÓ?

of

ZÓÓ?

POSITIEF
ZELFGEVOEL
0
NEGATIEF

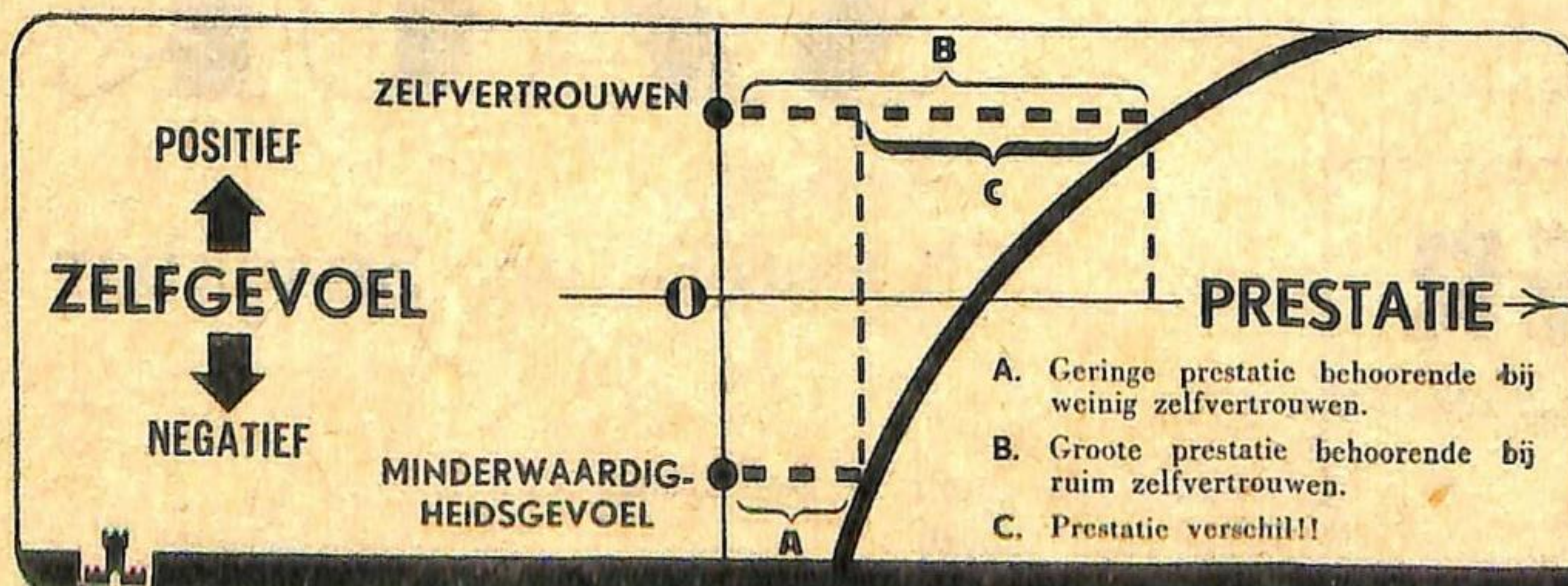
★ Niemand leeft volkomen evenwichtig. Wij zijn allen onderhevig aan ups en downs van ons zelfvertrouwen. De vraag is alleen: wáár liggen die schommelingen van ons zelfgevoel. Aan den zonnigen kant van het leven, dus boven de 0-lijn, of er onder, aan den somberen, den gedrukten kant?

WAAR BRENGT U UZELF THUIS?

ZELFGEVOEL

- + 3 zelfverzekerdheid (ik kan vast en zeker)
- + 2 zelfvertrouwen (ik kan)
- + 1 gevoel van eigenwaarde (ik zal wel kunnen)
- 0 onzekerheid (soms kan ik wel)
- 1 geremdheid (ik zou wel kunnen, maar...)
- 2 minderwaardigheidsgevoel (ik zal wel niet kunnen)
- 3 minderwaardigheidscomplex (ik kan niet)

De onderstaande grafiek toont U het verband tusschen zelfvertrouwen en prestatie. Daaruit blijkt, dat, als U meer wilt presteeren, U Uw zelfvertrouwen moet verhoogen. U moet een gemotiveerd gevoel van eigenwaarde, van zekerheid-van-Uzelf bereiken. Dalmeijer's Psychologische Persoonlijkheidskursussen helpen U daarbij. Daarin vindt U de richtlijnen voor Uw ontwikkeling tot een sterkere persoonlijkheid, tot een zelfbewuster, gelukkiger mensch. - De cursus leest U als een spannend boek. Iedere les zal weerklank bij U vinden. Als U nog veel meer interessants er van wilt weten, vraag dan de brochure aan!

- A. Geringe prestatie behorende bij weinig zelfvertrouwen.
- B. Groote prestatie behorende bij ruim zelfvertrouwen.
- C. Prestatie verschil!!

BON

Ik wil graag nog wat méér weten over Uw Psychologische Persoonlijkheidskursussen. Wilt U mij Uw uitgebreide brochure toesturen?

NAAM: _____

BEROEP: _____

LEEFTIJD: _____
No. _____

STRAAT: _____

PLAATS: _____

(a.u.b. invullen in DRUKletters)

Na invulling opzenden met 15 cts. aan postzegels aan:
Dalmeijer's Kursussen, Koninginneweg 182, Afd. O.W. 1146
Amsterdam-Z. U kunt ook per brief schrijven, als U
dit blad niet wilt beschadigen.